

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการในสถานการณืฉุกเฉิน กรณีศึกษา กรมธุรกิจพลังงานกับกรณีเหตุการณ์ นปช. ได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
  - 1.1 ความหมายของความรู้ความเข้าใจ
  - 1.2 การวัดระดับความรู้ความเข้าใจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
  - 2.1 ความหมายของการบริหาร
  - 2.2 ทฤษฎีการบริหาร
3. การบริหารจัดการในสถานการณืฉุกเฉิน
  - 3.1 สถานการณืฉุกเฉิน
  - 3.2 การประกาศและการยกเลิกประกาศสถานการณืฉุกเฉิน
  - 3.3 การบริหารจัดการสถานการณื
4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมของประเทศไทย
  - 4.1 กฎหมายรัฐธรรมนูญ
  - 4.2 กฎหมายที่ใช้เกี่ยวกับการชุมนุม
  - 4.3 พระราชกำหนดสถานการณืฉุกเฉิน
  - 4.4 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร (กอ.รณน.)
5. กรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน
  - 5.1 ประวัติความเป็นมาของกรมธุรกิจพลังงาน
  - 5.2 หน้าที่และภารกิจของกรมธุรกิจพลังงาน
  - 5.3 โครงสร้างกรมธุรกิจพลังงาน
  - 5.4 วิสัยทัศน์ของกรมธุรกิจพลังงาน
  - 5.5 พันธกิจของกรมธุรกิจพลังงาน
  - 5.6 ยุทธศาสตร์ของกรมธุรกิจพลังงาน

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

ความรู้ความเข้าใจได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของความรู้ไว้ว่า คือ “สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ ความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ หรือองค์วิชาในแต่ละสาขา”

Benjamin S. Bloom (1956, pp. 65-197 อ้างอิงใน ธงชัย คุ่มชาติ, 2550, หน้า 10-11) ให้ความหมายของความรู้ความเข้าใจไว้ว่า ความรู้ หมายถึง พฤติกรรมและสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเน้น การจำไม่ว่าจะเป็นการระลึกถึงหรือระลึกได้ก็ตาม เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอันสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสาระต่างๆ เหล่านั้น จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นต่อไป ความรู้ อาจแบ่งออกเป็นความรู้เฉพาะสิ่ง ความรู้ในเรื่องระเบียบการและความรู้เรื่องสากล เป็นต้น ส่วนความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถทางปัญญาและทักษะ ซึ่งการที่บุคคลจะมีความเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะต้องประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่

1. ความสามารถที่จะให้ความหมายของคำ (การแปล)
2. ความสามารถในการเข้าใจความหมายของการคิด (การตีความ)
3. ความสามารถในการคาดคะเนถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้จากการกระทำ (การประเมินค่า)

Bloom แบ่งความรู้ไว้ 6 ระดับ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) ในระดับนี้ เป็นเรื่องของการจำได้ ระลึกได้ในความหมาย ข้อเท็จจริง คำจำกัดความ กฎและมาตรฐานต่างๆ ไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนมากนัก
2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความรู้ที่ต้องใช้ความคิดมากขึ้นจากขั้นแรกเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวกับการสื่อความหมายมักเกิดหลังจากบุคคลได้รับข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ โดยประสาทสัมผัส แล้วแปลความหมาย หรือสื่อความหมายออกมาด้วยภาษา ข้อเขียน หรือสัญลักษณ์ต่างๆ ในการทำนองการขยายความ การแสดงความคิดเห็น การสรุปและการคาดคะเน
3. การนำความรู้ไปใช้ (Application) จะเกิดขึ้นหลังจากมีความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ แล้วโดยจะมีการนำความรู้ความเข้าใจไปแก้ไขปัญหา ซึ่งมีขั้นตอน 6 ขั้นตอน คือ การรับรู้ปัญหา, การปรับปรุงปัญหา, จัดปัญหาออกเป็นหมวดหมู่, เลือกทฤษฎีความคิดที่ใช้เหมาะสม และใช้ทฤษฎีความคิดในการแก้ปัญหา
4. การวิเคราะห์ (Analysis) ความรู้ในการวิเคราะห์ คือ ความรู้ในการแยกส่วนรวมออกเป็นส่วนย่อย อาจแบ่งได้ 3 ขั้น คือ

- 4.1 แยกแยะองค์ประกอบของปัญหาออกเป็นส่วนๆ
- 4.2 พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของปัญหาเหล่านั้น
- 4.3 ผสมผสานปัญหาซึ่งองค์ประกอบย่อยจำนวนมากเข้าด้วยกัน

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ประกอบหลายๆ ส่วนให้เป็นรูปเป็นร่างที่ชัดเจน การสังเคราะห์เป็นพฤติกรรมอันนำมาซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แต่กระนั้นความสามารถในการสังเคราะห์ก็มีได้ก่อให้เกิดขึ้นมาง่ายๆ คงต้องมีความรู้ในขั้นก่อนหน้านี้เป็นพื้นฐานก่อนจึงจะมีได้

6. การประเมินผล (Evaluation) การประเมินเป็นกระบวนการให้ค่าต่อความรู้ ข้อมูล และข้อเท็จจริงต่างๆ โดยจะต้องใช้มาตรฐานทั้งในเชิงคุณภาพ หรือปริมาณเป็นที่ตั้ง ซึ่งมาตรฐานที่ใช้ อาจเป็นมาตรฐานที่เป็นสากล หรือมาตรฐานที่ตั้งขึ้นมาเองก็ได้ผลลัพธ์จากการประเมินผลนี้จะนำไปสู่พฤติกรรมอื่นๆ ต่อไป

(วิจารณ์ พานิช, 2545, หน้า 62 อ้างอิงใน สหสา พจนิน, 2552, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของความรู้ ว่ามีความหมายหลายนัย หลายมิติ ดังนี้

1. ความรู้ คือ สิ่ง que เมื่อ นำไป ใช้ จะ ไม่ หมัด หรือ สึก หรอ แต่ จะ ยิง งอก เกย หรือ งอก งาม ขึ้น
2. ความรู้ คือ สารสนเทศ ที่ นำ ไป สู่ การ ปฏิบัติ
3. ความรู้ คือ สิ่ง ที่ คาด เต่า ไม่ ได้
4. ความรู้ เกิด ขึ้น ณ จุด ที่ ต้องการ ใช้ ความ รู้ นั้น
5. ความรู้ เป็น สิ่ง ที่ ขึ้น กับ บริบท และ กระตุ้น ให้ เกิด ขึ้น โดย ความ ต้องการ

วิจารณ์ พานิช (2548, หน้า 5) มองว่าในยุคแรกๆ ความรู้ มาจากการจัดระบบและตีความสารสนเทศ (Information) ตามบริบท และสารสนเทศก็มาจากการประมวลข้อมูล (Data) ความรู้จะไม่มีประโยชน์ถ้าไม่นำไปสู่กระทำหรือการตัดสินใจ ปัจจุบันมองว่าความรู้เป็นทุนปัญญา หรือทุนความรู้สำหรับใช้สร้างคุณค่าและมูลค่า (Value) โดยได้แบ่งความรู้ออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. Know – What เป็นความรู้เชิงทฤษฎีล้วนๆ เปรียบเสมือนความรู้ผู้จบปริญญาตรีมาใหม่ๆ เมื่อนำความรู้ไปใช้จะประสบความสำเร็จบ้าง ล้มเหลวบ้าง
2. Know – How เป็นความรู้เชิงทฤษฎี และเชิงบริบท เปรียบเสมือนความรู้ของผู้จบปริญญา และมีประสบการณ์ทำงานมาระยะหนึ่ง รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือบริบท
3. Know – Why เป็นความรู้ที่ลึกซึ้งเชิงเหตุผลที่สลับซับซ้อน ภายใต้เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งสามารถพัฒนาความรู้ได้บนพื้นฐานประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและการอภิปรายร่วมกับผู้อื่น

4. Care – Why เป็นความรู้ในระดับสร้างสรรค์ที่มาจากตนเอง บุคคลที่มีความรู้ในระดับนี้มีเจตจำนง แรงจูงใจ และการปรับตัวเพื่อความสำเร็จ

ปริญญา วิรัตติยา (2547, หน้า 8) ได้ให้คำนิยามของความรู้ว่า คือ “ข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับจากการศึกษา ค้นคว้า หรือสังเกต แล้วรวบรวมเป็นความจำสะสมไว้ แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ระลึกได้ หรือสิ่งที่จำออกมาให้ปรากฏสังเกตได้และวัดได้ อาศัยความสามารถ และทักษะทางสติปัญญา ส่วนความเข้าใจ หมายถึง เมื่อได้รับความรู้ ผู้ได้รับความรู้จะเกิดความเข้าใจ เมื่อเกิดความเข้าใจแล้วจะแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปของการแปลความ ตีความ และคาดคะเน”

ธงชัย คุ่มชาติ (2550, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของความรู้พอสรุปได้ คือ ความรู้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ การที่จะรู้และเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่ตนเองยังไม่รู้หรือยังไม่สงสัยอยู่ มนุษย์จะมีพัฒนาการของตนเองในการใช้ความสามารถอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันอันเกิดจากความสามารถ ทักษะความคิดกลายเป็นพัฒนาการของสติปัญญาของแต่ละคนที่จะนำความรู้นั้นไปใช้ในการแก้ปัญหา โดยมีลำดับรายละเอียด คือ เกิดความรู้ความเข้าใจ นำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินผล

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจ คือ ข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า การสังเกต หรือประสบการณ์ ที่รวบรวมเป็นความจำสะสมไว้ โดยอาศัยความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะทางสติปัญญา มาคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลออกมาทางพฤติกรรม

การวัดระดับความรู้ความเข้าใจ

เครื่องมือในการวัดความรู้มีหลายชนิดเหมาะสมกับการเรียนรู้ตามคุณลักษณะที่แตกต่างออกไป เครื่องมือวัดความรู้ที่นิยมใช้มาก คือ แบบทดสอบ เพราะถือว่าเป็นสิ่งเร้าผู้ถูกทดสอบให้แสดงอาการตอบสนองออกมาด้วยพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การพูด เขียน ทำทาง ฯลฯ เพื่อให้สามารถสังเกตเห็น หรือ สามารถนับจำนวนปริมาณได้ เพื่อไปแทนที่อันดับ หรือคุณลักษณะของบุคคลนั้น รูปแบบข้อสอบ หรือแบบทดสอบที่ใช้ คือ แบบจำกัดคำตอบโดยให้ผู้ตอบเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว (สมโภชน์ ศรีลาศักดิ์, 2541, หน้า 6 อ้างอิงใน ธงชัย คุ่มชาติ, 2550, หน้า 14)

ไพศาล หวังวานิช (2526, 96 – 104 อ้างอิงใน สุภาภรณ์ จันทร์พัฒนา, 2546, หน้า 82) กล่าวว่า การวัดความรู้เป็นการวัดความสามารถในการระลึกเรื่องราว ข้อเท็จจริง หรือประสบการณ์ต่างๆ หรือเป็นการวัดการระลึกประสบการณ์เดิมที่บุคคลได้รับคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝนของผู้สอน รวมทั้งจากตำรา จากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ด้วยคำถามการวัดความรู้ที่แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. ทราบความรู้ในเนื้อเรื่อง เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหา ข้อเท็จจริงต่างๆ ของเรื่องราว ประกอบด้วย คำถามประเภทต่างๆ เช่น ศัพท์ นิยาม กฎ ความจริง
2. ทราบความรู้ในวิธีการดำเนินการ เป็นการถามวิธีการปฏิบัติงานต่างๆ แบบแผน ประเพณี ขั้นตอนของการปฏิบัติงานทั้งหลาย เช่น ถามระเบียบแบบแผน ลำดับขั้น แนวโน้มการจัดประเภท
3. ทราบความรู้รวบยอด เป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุป หรือหลักการของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหาลักษณะร่วม เพื่อรวบรวมและย่อลงมาเป็นหลัก หรือหัวใจของเนื้อหานั้น

อดิศักดิ์ ชื่นชู (2542, หน้า 17 – 18) กล่าวว่า การวัดความรู้ส่วนมากนิยมใช้แบบทดสอบซึ่งแบบทดสอบนี้เป็นเครื่องมือประเภทข้อเขียนที่นิยมใช้กันทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ความเรียง หรือแบบอัตนัย และปรนัย

1. แบบอัตนัย หรือความเรียง (Essay Type/ Subjective Test) โดยการเขียนตอบเป็นข้อความสั้นๆ ไม่เกิน 1 – 2 บรรทัด หรือเป็นข้อๆ ตามความเหมาะสม
2. แบบปรนัย (Objective) แบ่งเป็น
  - 2.1 แบบเติมคำหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์
  - 2.2 แบบถูก – ผิด
  - 2.3 แบบตัวเลือก
  - 2.4 แบบจับคู่
  - 2.5 แบบเลือกตอบ

ชัชวาล แพรัตกุล (2526, หน้า 201 – 204 อ้างอิงใน ธงชัย คุ่มชาติ, 2550, หน้า 14 – 15) ได้กล่าวถึงการวัดความรู้ไว้ ดังนี้

1. การวัดความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์และนิยาม คือ การวัดค่า “คำ” หรือ “กลุ่มคำ” หรือความหมาย หรือคำแปลของเครื่องหมาย รูปภาพ ตัวย่อ และสัญลักษณ์ต่างๆ นั้น คืออะไร มีความหมายทั่วไป หรือความหมายเฉพาะว่าอย่างไร มีคุณสมบัติอย่างไร
2. การวัดความรู้เกี่ยวกับกฎและความจริง คือ การวัดค่า สูตร กฎเกณฑ์ ความจริง เรื่องราว ข้อเท็จจริง ใจความ หรือเนื้อความสำคัญๆ ได้มีการพิสูจน์หรือยอมรับแล้วว่าเป็นอย่างไร
3. การวัดความรู้ในวิธีการดำเนินการ คือ การวัดความจำถึงกระบวนการ และแบบแผนวิธีการทำงานของเรื่องราวต่างๆ เหตุการณ์ว่ามีที่มาอย่างไร ใช้วิธีการใด มีการดำเนินงานเป็นขั้นๆ อย่างไร มีได้มุ่งที่จะวัดถึงการนำไปปฏิบัติจริง

4. การวัดความรู้เกี่ยวกับระเบียบแบบแผน คือ การวัดค่าแบบแผน แบบฟอร์ม ตามจารีตประเพณีที่ตกลงรับกัน ตามความนิยมหรือตามลัทธิ ธรรมเนียมประเพณีที่เคยปฏิบัติกันมาอย่างไร เข้าใจอย่างไร

5. การวัดความรู้เกี่ยวกับลำดับชั้นและแนวโน้ม คือ การวัดที่เกี่ยวกับการจัดประเภทสิ่งของ เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ตามประเภท ตามชนิด ตามลำดับก่อนหลังเป็นอย่างไร

6. การวัดความรู้เกี่ยวกับการจำแนกประเภท คือ การวัดความรู้ในเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีความเคลื่อนไหว โน้มเอียงไปในทิศทางใด ตามลำดับเวลาอย่างไรและเรื่องต่างๆ นั้นเกิดขึ้นก่อนหลังและดำเนินเป็นขั้นๆ เรียงติดต่อกันอย่างไร

7. การวัดความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ คือ การวัดความจำในกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวินิจฉัยและตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆ ว่าจำได้หรือไม่ และควรใช้กฎเกณฑ์หรือหลักการใด

8. การตรวจสอบความรู้เกี่ยวกับวิธีการ หรือวิธีการดำเนินงาน คือ การวัดค่าการได้ผลลัพธ์ต่างๆ นั้นจะใช้เทคนิคอะไร มีวิธีการปฏิบัติอย่างไร มีกระบวนการและกรรมวิธีต่างๆ ที่ใช้พิสูจน์หาความจริงนั้นๆ ว่าต้องดำเนินการอย่างไร

9. การวัดความรู้เกี่ยวกับความรู้รอบคอบในเรื่อง คือ การวัดว่าสามารถจำหลักของข้อสรุปหรือหลักการใหญ่ๆ ของเนื้อหาได้หรือไม่

10. การวัดความรู้เกี่ยวกับหลักการและการขยายหลักการ คือ การวัดว่าสามารถจำหลักการต่างๆ อันเป็นสาระสำคัญของเนื้อหาได้หรือไม่

11. การวัดความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง คือ การวัดความสามารถในการระลึกได้และนำความสัมพันธ์จากทฤษฎีและหลักวิชาการต่างๆ มาสรุปเป็นเนื้อหาความใหญ่ๆ หรือรวมกันเป็นเรื่องเดียวได้หรือไม่

การจากศึกษาการวัดระดับความรู้ความเข้าใจ ผู้วิจัย สามารถสรุปได้ว่า การวัดระดับความรู้ความเข้าใจมีหลายรูปแบบดังนั้น จึงขึ้นอยู่กับผู้ใช้ว่าจะใช้วิธีการวัดเช่น การวัดโดยอาศัยแบบทดสอบแบบเติมคำหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ แบบตอบถูก - ผิด แบบมีตัวเลือก แบบจับคู่ วัดแบบเลือกตอบ และความเรียง เป็นต้น การวัดความรู้โดยการถามตอบโดยอาศัยข้อเท็จจริงต่างๆ เนื้อหารายละเอียด วิธีการดำเนินงาน หรือความรู้รอบคอบเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นต้น

แนวคิดการบริหารจัดการ

ความหมายของการบริหาร

ธุรกิจหรือองค์กร แสดงให้เห็นจากกลุ่มของบุคคลที่มาร่วมกันทำงานด้วยโครงสร้างและการประสานงานเป็นหลักการชัดเจนแน่ชัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด

เป้าหมายไว้ (Ricky W. Griffin, 1999, pp.6) ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุวัตถุดิบ (Material) เครื่องจักร (Machine) วิธีการ (Method) และการบริหาร (Management) หรือที่นิยมเรียกกันว่า 6M's

ความหมายของการบริหารจัดการนั้น สามารถจำกัดออกมาตามความเข้าใจได้ โดย คำว่า “Management” อาจแปลว่า การจัดการหรือการบริหารหรือการบริหารจัดการก็ได้ซึ่งในหนังสือ องค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์ โดย ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2545, หน้า 18-19) ได้รวบรวม ความหมายของคำว่า “การบริหารจัดการ” และ “การจัดการ” ได้ดังนี้

1. คำว่า “การบริหาร” (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูง โดยเน้นที่การ กำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำนิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือใช้ในหน่วยงานราชการ และคำว่า “ผู้บริหาร” (Administrator) จะหมายถึง ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐ หรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไร (Schermerhorn, 1999, pp.G-2)

การบริหาร คือกลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การสั่งการ (Leading/Directing) หรือการอำนวยการ และการควบคุม (Controlling) ซึ่ง จะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์กร (6 M's) เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วย จุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิด ประสิทธิภาพผลครบถ้วน

2. คำว่า “การจัดการ” (Management) จะเน้นการปฏิบัติทำให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ (Business management) ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” (Manager) จะหมายถึงบุคคลในองค์กรซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากร และกิจการงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร

การบริหารจัดการ (Management) หมายถึงชุดของหน้าที่ต่างๆ (A set of functions) ที่ กำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุถึง เป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) หมายถึง การใช้ทรัพยากร ได้อย่างเฉลียวฉลาดและคุ้มค่า (Cost-effective) การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective) นั้นหมายถึงการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง (Right decision) และมีการปฏิบัติการสำเร็จตามแผนที่ กำหนดไว้ ดังนั้นผลสำเร็จของการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควบคู่กัน (Griffin, 1997, pp.4)

ทฤษฎีการบริหาร

สำหรับแนวคิดทางการบริหารการจัดการได้วิวัฒนาการเรื่อยมาเป็นลำดับ ดังนี้

1. **แนวคิดก่อนยุคการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Pre- Scientific Management)**
 ในยุคนี้เป็นยุคก่อนปี ค.ศ. 1880 ซึ่งการบริหารในยุคนี้อาศัยอำนาจหรือการบังคับให้คนงานทำงาน ซึ่งวิธีการบังคับอาจใช้ การลงโทษ การใช้แค้น การทำงานในยุคนี้เปรียบเสมือนทาส คนในยุคนี้จึงต้องทำงานเพราะกลัวการลงโทษ

2. **แนวคิดการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management)** แนวคิดนี้เริ่มในช่วงของการปฏิวัติอุตสาหกรรม คือประมาณปี ค.ศ. 1880 เป็นต้นมาจนถึงปี 1930 ในยุคนี้ได้ใช้หลักวิธีการจัดการแบบวิทยาศาสตร์มาช่วยในการบริหารการจัดการ ทำให้ระบบบริหารการจัดการแบบโบราณได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ซึ่งบุคคลที่มีชื่อเสียงในการบริหารในยุคนี้มี 2 ท่าน คือ Frederich W. Taylor และ Henri J. Fayol

Frederich W. Taylor ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการจัดการแบบวิทยาศาสตร์หรือบิดาของวิธีการจัดการที่มีหลักเกณฑ์ โดยได้ศึกษาหาวิธีเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดย Taylor ได้เข้าทำงานครั้งแรกในโรงงานที่เพนซิลวาเนีย เมื่อปี ค.ศ. 1878 ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำมาก การบริหารงานขาดประสิทธิภาพ ไม่มีมาตรฐานในการประเมินผลงานของคนงาน การแบ่งงานไม่เหมาะสม การตัดสินใจขาดหลักการและเหตุผล

แนวคิดของ Taylor ได้คัดค้านการบริหารงานแบบเก่าที่ใช้อำนาจ (Power) ว่าเป็นการบริหารที่ใช้ไม่ได้และมีความเชื่อว่า การบริหารที่ดีต้องมี Taylor จึงได้ศึกษาและวิเคราะห์เวลาการเคลื่อนไหวในขณะทำงาน (Time and Motion) เพื่อดูการทำงานและการเคลื่อนไหวของคนงานในขณะทำงาน โดยได้คิดค้นและกำหนด วิธีการทำงานที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่างที่ได้มอบหมายให้คนงานทำ ดังนั้น ผู้บริหารการจัดการ จึงต้องเน้นและปฏิบัติดังนี้

1. กำหนดวิธีการทำงานด้วยหลักเกณฑ์ที่ได้มีการทดลองแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด
2. การคัดเลือกบุคลากรและการบริหารบุคลากร ต้องทำอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้บุคลากรที่เหมาะสม
3. ต้องมีการประสานร่วมมือระหว่างผู้บริหารกับคนงาน
4. ผู้บริหารต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ในด้านการวางแผน และมีการมอบหมายงานตามความถนัด

สำหรับการศึกษาที่ใช้หลักวิทยาศาสตร์ (The Scientific Approach) มีส่วนประกอบสำคัญ 3 ลักษณะคือ

1. มีแนวคิดที่ชัดเจน (Clear Concept) แนวความคิดต้องชัดเจนแน่นอนในสิ่งที่จะวิเคราะห์
2. วิธีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific) สาขาพิจารณาข้อเท็จจริงได้ทางวิทยาศาสตร์หรือสังเกตได้ แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการทดสอบความถูกต้อง ถ้าเป็นจริงก็คือหลักเกณฑ์ (Principles)
3. ทฤษฎี (Theory) หมายถึง การจัดระบบความคิดและหลักเกณฑ์มารวมกันเพื่อให้ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง

แนวคิดของอองรี ฟาโยล วิศวกรชาวฝรั่งเศส เป็นเจ้าของแนวความคิดของการบริหารงานตามหน้าที่ โดยกระบวนการจัดการ 5 อย่าง หรือ POCCC

Planning การวางแผน

Organizing การจัดองค์การ

Commanding การสั่งการ

Coordinating การประสานงาน

Controlling การควบคุม

และเป็นคนคิดหลักการบริหารทั่วไป 14 ข้อ คือ

1. หลักอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งต้องอยู่คู่กันในลักษณะที่เหมาะสมและสมดุลกัน
2. หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว เพื่อไม่ให้สับสนในการตัดสินใจ
3. หลักของการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีนโยบายที่ชัดเจน
4. หลักการจ้างไว้ซึ่งสายงาน มีการกำหนดสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน จากระดับสูงไปหาต่ำ
5. หลักของการแบ่งงานกันทำ
6. หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัย
7. หลักของการถือประโยชน์ส่วนบุคคล
8. หลักของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน
9. หลักของการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีการกระจายอำนาจด้วยบางส่วน
10. หลักของความมีระเบียบแบบแผน
11. หลักของความเสมอภาค

12. หลักของควมมีเสถียรภาพของการว่าจ้าง
13. หลักของความคิดริเริ่ม
14. หลักของความสามัคคี

จากหลักการบริหารทั่วไป 14 ข้อของ Fayol ทำให้ต่อมา Luther Gulick ได้นำมาปรับต่อยอดเป็นที่รู้จักกันดีในตัวย่อที่เรียกว่า “POSDCoRB” กลายเป็นคัมภีร์ของการจัดองค์การในต้นยุคของศาสตร์การบริหารซึ่งตัวย่อแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

PLANNING การวางแผน

เป็นเทคนิคกระบวนการบริหารที่สำคัญจำเป็นต้องทำเป็นขั้นตอน ด้วยความประณีตระมัดระวัง มีความหมายสำคัญ ดังนี้

1. การวางแผนเป็นการใช้สามัญสำนึกอย่างมีเหตุผล
2. การวางแผนเป็นการมองปัญหาที่มีอยู่และพยายามหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้น
3. การวางแผนเป็นการหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานใดๆ ภายในเวลาที่กำหนด
4. การวางแผนเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด
5. การวางแผนเป็นความพยายามต่อเนื่องในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย
6. การวางแผนเป็นการใช้ความรู้ความสามารถวินิจฉัยเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคต

ORGANIZING การจัดองค์กร

การจัดองค์กร เป็นภารกิจของหน่วยงาน องค์กร ที่จะร่วมกันจัดรูปร่างเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นมีเป้าหมายที่แน่นอน มีการจัดการที่เป็นรูปแบบ ทุกคนในหน่วยงานมีความรู้ ความเข้าใจกลไกการดำเนินงานภายใต้ระบบขององค์กรอย่างชัดเจน

เอกภาพในการบังคับบัญชา Unity of command การจัดองค์กรจำเป็นต้องกำหนดเส้นทางเดินของงาน ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้ายของการทำงาน อำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ความมีประสิทธิภาพขององค์กรนั้น เอกภาพในการบังคับบัญชามีความสำคัญ หน่วยงานต้องจัดให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน ส่วนต่อการปฏิบัติ และรายงาน การวิเคราะห์ประเมินผล สิ่งสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชา อยู่ที่ความชัดเจนในการวินิจฉัยสั่งการ การรับรู้ในความรับผิดชอบร่วมกันของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ การรับรู้เป้าหมายวัตถุประสงค์สูงสุดของงาน โดยหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่ผ่านการวิเคราะห์ วางแผนมาเป็นอย่างดีแล้ว

องค์ประกอบในการจัดองค์กร

1. ภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร
2. ขอบข่าย ความรับผิดชอบของงานในองค์กร

3. สายการบังคับบัญชา การเลื่อนไหลของสายงาน
4. จำนวนบุคลากร หรือผู้รับผิดชอบในแต่ละงาน แต่ละหน้าที่
5. การประเมินผลและการควบคุมงาน

ลักษณะองค์กรที่มีความสำคัญในปัจจุบัน 2 ส่วน คือ

1. การจัดองค์กรในภาคราชการ Bureaucatic Section ภาคราชการให้ความสำคัญกับโครงสร้างการบริหาร การจัดลำดับชั้นของสายการบังคับบัญชา ลำดับชั้นการตัดสินใจเป็นรูปเจตีย์ คือ ผู้บริหารสูงสุดอยู่ยอดแหลมของเจตีย์ แล้วมีผู้มีอำนาจ ตามภารกิจ ร่องลงมาตามลำดับ จนถึงหน่วยปฏิบัติ การดำเนินงานเน้นที่ความสำเร็จของงานเป็นประเด็นหลัก

2. การบริหารงานธุรกิจเอกชน Privatic Section ภาคธุรกิจเอกชนจะไม่ซับซ้อนเหมือนภาคราชการ องค์กรจะมีปลายแหลมที่ยอด แต่ฐานจะแยกเร็วกว่าของภาคราชการ เอกชนจะเน้นที่ภาคบริการ ความพอใจของลูกค้า มากกว่าความสำเร็จของงาน ดังนั้น การจัดองค์กรจึงมีลักษณะเหมือนหมวดนักรบไทยโบราณ ผู้จัดการ หรือเจ้าของกิจการอยู่บนยอด และมีผู้ปฏิบัติหรือรองผู้จัดการอยู่ในชั้นรองลงมาไม่มากนัก ส่วนผู้ปฏิบัตินี้จะมีตั้งแต่รองผู้จัดการลงไป

STAFFING การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล Staffing หรือ Personel Administration หรือ Personel Management หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการทำงานในหน่วยงานหรือ องค์กร เพื่อให้บุคคลมาปฏิบัติงานตามที่ต้องการ และให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีกระบวนการสำคัญ ดังนี้

1. การกำหนดนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เพื่อเป็นกรอบในการบริหาร นโยบายจะเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายในแผนพัฒนาระดับกระทรวง มติคณะรัฐมนตรี ส่วนภาคธุรกิจเอกชน เน้นที่นโยบายและระเบียบที่จำเป็นแก่การดำเนินงาน

2. การวางแผนกำลังคน Man Power Planning เป็นกระบวนการวางแผนว่าหน่วยงานมีกำลังคนกี่คน แต่ละคนปฏิบัติหน้าที่อย่างไร ความรู้ความสามารถด้านใดบ้าง เพื่อความเหมาะสมกับงาน ซึ่งเริ่มตั้งแต่แผนความต้องการ แผนการให้ได้มาของกำลังคนและแผนการใช้กำลังคน

3. การจัดบุคคลและการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง Placement & Recruitment

- 3.1 การสรรหาบุคคล เป็นกระบวนการที่จะประชาสัมพันธ์หน่วยงานเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมสำหรับองค์กร ให้มาสมัคร เพื่อคัดเลือก Selection คนที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่สุดเข้าร่วมปฏิบัติงานในองค์กร

3.2 การจัดบุคคล Placement หมายถึงการจัดบุคคลที่ผ่านการคัดเลือก ให้ดำรงตำแหน่งที่หน่วยงานวางแผนไว้แล้ว เพื่อให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่เกิดประโยชน์ต่อองค์กรสูงสุด

4. การพัฒนาบุคลากร Human Resource Development เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคลากรที่จะปฏิบัติงานในองค์กร การพัฒนาบุคลากรสามารถพัฒนาโดยองค์เอง หรือ ให้องค์กรอื่นช่วยพัฒนาได้ ทั้งนี้ ยึดความรู้ความสามารถที่บุคคลที่ได้รับ เป็นประโยชน์ต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงแก่องค์กร

5. การให้เงินเดือนและค่าตอบแทน Salary Or Compensation ถือเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารเจ้าของกิจการ ต้องจ่ายให้ข้าราชการ หรือลูกจ้าง เพื่อเป็นค่าจ้างชีพ ทดแทนการทำงาน ถือเป็นรางวัลสำหรับการทำงาน การให้ค่าตอบแทน เงินเดือน โดยยึดถือระบบคุณธรรม ดังต่อไปนี้

5.1 หลักความสามารถ Competence ยึดผลงานตามความสามารถเหมาะกับเงินค่าตอบแทน

5.2 หลักความเสมอภาค Equality ให้โอกาสคนเสมอกันไม่เลือกชั้นวรรณะ

5.3 หลักความมั่นคง Security ถือว่าการเข้าทำงานในองค์กรเป็นอาชีพอาชีพหนึ่ง การกำหนดค่าตอบแทนเงินเดือน ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต การเข้า ออก จากงาน มีกฎหมาย กฎเกณฑ์รองรับที่ชัดเจน เป็นธรรม

5.4 ความเป็นกลางทางการเมือง Political neutrality คือ การทำงานไม่เกี่ยวข้องกับเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือการเปลี่ยนรัฐบาล

5.5 หลักสำคัญในการให้เงินเดือน คือ งานมาก งานยาก รับผิดชอบสูงให้เงินเดือนสูง งานน้อย งานไม่ยาก รับผิดชอบน้อย เงินเดือนน้อย

6. งานทะเบียนประวัติหรือข้อมูลบุคลากร เป็นงานธุรการของบุคคล ข้อมูลการเข้ามาทำงานของบุคลากร ตั้งแต่ข้อมูลส่วนตัว การศึกษา การทำงาน การเลื่อนตำแหน่ง การพัฒนา ศึกษาอบรม เงินเดือน งานข้อมูลทะเบียนประวัติมีความสำคัญมาก คนที่ออกจากงานเพื่อไปทำงานหน้าที่ตำแหน่งใหม่หากได้รับคำรับรองหรือหลักฐานการผ่านงานเดิมมาด้วย มักได้รับการพิจารณาว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ มีความชำนาญต่างๆ ตามที่หน่วยงานต้องการ

7. งานประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการพิจารณาความดีความชอบ การประเมินความดีความชอบของบุคคลเป็นวิธีการสำคัญที่ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ธรรมชาติของคนเมื่อทำงานไปย่อมเกิดความเฉื่อย เมื่อได้รับการประเมินผลเป็นระยะ และได้ขวัญกำลังใจย่อมทำให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8. งานวินัย และการดำเนินงานทางวินัย เป็นกิจกรรมสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ให้ทำความผิด แบบแผน ธรรมเนียมปฏิบัติขององค์กร เป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารในการสอดส่อง ดูแล และ ความประพฤติ การรักษาวินัยของบุคลากรในองค์กร ให้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ ถ้ามีบุคคลละเมิดต้องดำเนินการตามแบบแผนตามสมควร

9. สวัสดิการ ประโยชน์เกื้อกูล และสิทธิประโยชน์

10. การให้ออกจากราชการ และการรับบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ พนักงานองค์กรเอกชน มีข้อตกลง ข้อกำหนด อายุในการทำงาน เป็นข้อกำหนดข้อตกลงก่อนการทำงาน หรือการจ้างงาน การออกจากงานเป็นบทสุดท้ายของการบริหารงานบุคคล การออกจากงานมี 2 กรณีที่สำคัญ

10.1 ออกตามประสงค์พนักงาน เช่น ลาออก

10.2 ออกเพราะความต้องการของหน่วยงาน เช่น เกษียณอายุ ยุนเลิกตำแหน่ง ออกเพราะทำผิด ซึ่งองค์กรต้องให้ออกตามข้อตกลง

DIRECTING การสั่งการ/อำนาจการ

หมายถึง การส่งเสริม ช่วยเหลือ ปรึกษา แนะนำ สั่งการ ประสานกิจกรรม การติดต่อ การมอบหมายภารกิจต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือ แผนที่วางไว้

กิจกรรมอำนาจการที่สำคัญ จำแนกได้ดังนี้

1. การประสานงาน Coordinating
2. การตัดสินใจและสั่งการ Decision Making
3. การสั่งงาน Oder
4. การติดตามดูแลกำกับ และให้คำปรึกษา Supervising & Guiding
5. การสร้างขวัญกำลังใจ และแรงจูงใจ Moral and Motivating
6. การใช้ภาวะผู้นำ Leadership
7. การสร้างมนุษยสัมพันธ์ Human Relation
8. การจัดระบบสื่อสารและการสร้างเครือข่าย Net Work and Communicating
9. การมอบหมายงานและการมอบอำนาจหน้าที่ Take Oder & Delegating
10. การส่งเสริมกิจกรรมอื่นๆ Supporting

COORDINATING การประสานงาน

การประสานงานหมายถึง การจัดระเบียบวิธีการทำงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติรู้ถึงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของงานจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย งานมีการร้อยรัดต่อเนื่องกันจนเสร็จสิ้นภารกิจของหน่วยงานที่ได้ร่วมกันวางไว้ มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. การประสานงานเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหาร หมายถึง เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตั้งแต่การวางแผน เรียกประสานแผน เพื่อให้คนวางรูปแบบการทำงานตามความรู้ความสามารถ เรียกว่า ประสานคน และประสานความเข้าใจทางความคิดเรียกประสานงานความคิด โดยเรียกการประสานทั้งหมด ว่า การประสานงาน

2. การประสานงานเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร หรือผู้จัดการ
3. การประสานงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแสวงหาความร่วมมือ
4. การประสานงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร
5. การประสานงานจะเป็นกิจกรรมที่อยู่ในทุกขั้นตอนของการทำงาน
6. การประสานงานเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการสื่อสารสัมพันธ์

CONTROLLING การควบคุมงาน

การควบคุมงาน หมายถึง การดำเนินการในการกำกับดูแลการดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ การควบคุมงานมีลักษณะเป็นการกำหนดเกณฑ์ หรือ เป้าหมายของการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าแล้วเปรียบเทียบกับผลการปฏิบัติงานที่ปรากฏในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านปริมาณ Quantity
2. ด้านคุณภาพ Quality
3. ด้านเวลา Time
4. ด้านงบประมาณ หรือต้นทุน Budget or Cost

REPORTING การรายงานผลงาน

การรายงานผลงาน หมายถึง การที่ผู้มีหน้าที่เสนอผลของงาน หรือกิจกรรม ให้ผู้บริหาร หรือผู้ร่วมงานได้ทราบ ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 2 ลักษณะ

1. รายงานขณะปฏิบัติงาน เป็นการรายงานตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน ซึ่งกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน การรายงานอาจรายงานด้วยวาจา หรือ ด้วยลายลักษณ์อักษร ปัจจุบัน มีการรายงานสู่สาธารณชน เช่น ทางสื่อมวลชน เพื่อสร้างความเข้าใจ ความพอใจแก่ประชาชน
2. การรายงานเมื่อสิ้นสุดแผนงาน เป็นการรวบรวมผลการดำเนินงานทั้งหมด สรุป เป็นรายงานผลการดำเนินงาน

สิ่งที่จำเป็นควรเน้นพิเศษในการรายงาน

1. รายงานเป็นกระบวนการ INPUT PROCESS OUTPUT
2. รายงานการใช้ทรัพยากร มีการใช้ทรัพยากรอะไรไปบ้าง มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร
3. รายงานเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้น
4. รายงานเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้น Feed Back เป็นการรายงานในภาพรวม

BUDGETING การงบประมาณ

การงบประมาณ มองที่การจัดหา จัดทำ และบริหารงบประมาณ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อองค์กร งบประมาณ Budget หรือต้นทุน Cost คือ เงินหรือทรัพย์สินของที่ใช้ในการดำเนินงาน ขององค์กร หมายถึงทุนในการดำเนินงาน แบ่งลักษณะงบประมาณได้ 2 ภาค

1. งบประมาณภาครัฐราชการ Bureaucratic Budgeting จัดสรรจัดทำโดยกระทรวง ทบวงกรม ต่างๆ ไปตามความจำเป็น โดยจัดสรรตามแผนงานโครงการ
2. งบประมาณของภาคเอกชน Private Budgeting เป็นทุนที่บริษัท ห้างร้าน ได้มาจากการระดมทุน เช่น หุ้น เงินกู้จากแหล่งธุรกิจ หรืออาจมาจากทุนส่วนตัวการบริหาร จัดสรรมาจาก คณะกรรมการ Board ตามแผนงานที่คณะกรรมการได้กำหนดนโยบาย หรือกลยุทธ์ไว้

ความสำคัญของงบประมาณ

งบประมาณ ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร การดำเนินงานต้องอาศัยเงินงบประมาณ ส่วนราชการ ไม่สามารถผลิตได้เอง เช่น เงินเดือน การก่อสร้าง รถยนต์พาหนะต่างๆ จำเป็นต้อง จัดหาด้วยเงินงบประมาณทั้งสิ้น

แนวคิดของไลน์ดัล เออวิกและลูเธอร์ กูลิค POSDCORB MODEL ซึ่งจะ ครอบคลุมทุกพื้นที่ในการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การ รายงานผล

แนวความคิดของแมกซ์ เวเบอร์ เป็นนักสังคมวิทยาชาวเยอรมันนี้ ซึ่งมีแนวความคิด ว่า การที่การบริหารงานจะมีประสิทธิภาพขึ้นมาได้ จะต้องมีการจัดองค์การในลักษณะขององค์การ แบบระบบราชการ ซึ่งไม่ได้หมายถึงองค์การภาครัฐอย่างอย่างเดียวแต่รวมถึงเอกชนด้วย แต่ต้องมี ลักษณะเฉพาะ ครบทั้ง 7 ข้อ คือ

1. ลำดับชั้นของการบังคับบัญชา ต้องกำหนดให้ชัดเจน จากสูงไปหาต่ำ หรือใครเป็น หัวหน้าใครเป็นลูกน้อง
2. ความรับผิดชอบ เมื่อมีหน้าที่ก็ต้องมีความรับผิดชอบ ต้องมีการแบ่งความรับผิดชอบ ที่ชัดเจน
3. ความสมเหตุสมผล เป็นการกำหนดกฎ ระเบียบในการปฏิบัติงาน เช่น การเข้า การ ออก การหยุด

4. การมุ่งสู่ผลสำเร็จ คือ มีเป้าหมาย
5. เน้นการชำนาญเฉพาะด้าน
6. ระเบียบวินัย เป็นการกำหนดพฤติกรรมของคนในองค์กร
7. ความเป็นวิชาชีพ คือสามารถยึดเป็นอาชีพได้ตลอดชีวิต

ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ แนวความคิดสมัยใหม่นี้ ยังตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวความคิดของทฤษฎี 2 ยุคแรก จะเป็นแนวความคิดที่เป็นการเพิ่มเติมขึ้นมาจากฐานเดิม เพื่ออธิบายทฤษฎีที่ยุคเดิม ไม่สามารถอธิบายได้ แต่อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีสมัยเดิมทั้ง 2 ยุค ทฤษฎีสมัยใหม่จะมีสิ่งที่เข้ามาใหม่ ก็คือ ให้ความสนใจกับสาขาวิชาการต่างๆ หลายๆ สาขาวิชาที่นำมาอธิบายปรากฏการณ์ขององค์การ เช่น เชาวิชา เศรษฐศาสตร์ คอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์ มาผสมผสานกัน หรือที่เรียกว่า สหวิทยาการ ในทฤษฎีองค์การสมัยใหม่จะมีองค์การย่อยๆ อยู่ 2 ทฤษฎี

1. ทฤษฎีระบบ จะมองว่าองค์การเป็นระบบๆหนึ่ง ที่มีส่วนประกอบ 5 ส่วนด้วยกัน ได้แก่

Input สิ่งนำเข้าหรือทรัพยากรที่ใช้ในการบริหารงานขององค์การ

Process กระบวนการที่ใช้ในการแปลงสิ่งนำเข้าหรือทรัพยากร ให้ออกมาเป็น สิ่งส่งออกหรือผลผลิต หรือการบริการ

Output สิ่งส่งออกหรือผลผลิต หรือการบริการ

Feedback ข้อมูลย้อนกลับ ว่าสินค้าและบริการได้รับความพึงพอใจหรือไม่ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่กลับมาสู่กระบวนการของการ Input

Environment สิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการบริหารงาน เช่น เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคม

2. ทฤษฎีการบริหารตามสถานการณ์ พัฒนามาจากความอิสระ ที่ว่าองค์การที่เหมาะสมที่สุดควรจะเป็นองค์การที่มีโครงสร้าง มีระบบที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสภาพความเป็นจริง

การบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

สถานการณ์ฉุกเฉิน (State of emergency)

คือ สถานการณ์อันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยแห่งรัฐ หรืออันอาจทำให้รัฐตกอยู่ในภาวะคับขันหรือภาวะการรบหรือการสงคราม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551) ซึ่งฝ่ายบริหารรัฐมีอำนาจประกาศว่าพื้นที่ใดกำลังตกอยู่ในสถานการณ์เช่นว่าโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายของรัฐนั้นๆ ซึ่งให้อำนาจพิเศษในการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน และมักเป็นกฎหมายที่มี

บทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล อย่างไรก็ตาม กฎหมายว่าด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจพิเศษแก่เจ้าหน้าที่ที่ไม่เบ็ดเสร็จเท่ากฏอัยการศึกหรือกฎหมายที่ใช้ในสภาวะสงคราม การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินมักมีภายหลังจากการเกิดภัยธรรมชาติ การก่อความไม่สงบ หรือการประกาศสงคราม ซึ่งอาจมีผลให้เจ้าหน้าที่บางฝ่ายต้องหยุดการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ลงชั่วคราว โดยอำนาจหน้าที่เช่นว่านั้นอาจรวมศูนย์ไปยังเจ้าหน้าที่อีกฝ่ายเพื่ออำนวยความสะดวกในการควบคุมสถานการณ์โดยไม่ชักช้า และอาจนำไปสู่การห้ามออกจากเคหสถาน (Curfew) หรือการห้ามมั่วสุมชุมนุมกันเพื่อการใดๆ ก็ดี ณ พื้นที่นั้นในระหว่างที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

ประเทศไทยมีกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ฉบับปัจจุบันคือ "พ.ร.ก. ว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548" ซึ่งรัฐบาลอันมีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศใช้ โดยประกาศใน รก. เล่ม 122 ตอนที่ 58 ก วันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 และมีผลใช้บังคับในวันถัดมา (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2552)

ทั้งนี้ ก่อนหน้านั้นมี "พ.ร.บ. ว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2495" ซึ่งประกาศใช้ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยประกาศใน รก. เล่ม 69 ตอนที่ 16 วันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2495 และมีผลใช้บังคับในวันถัดมา (พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการฯ, 2495)

เหตุผลในการประกาศใช้ พ.ร.ก. ฉบับดังกล่าว คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติต่างๆ ไม่สามารถนำมาใช้แก้ไขสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐที่มีหลากหลายรูปแบบให้ยุติลงได้โดยเร็ว รวมทั้งไม่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากภัยพิบัติสาธารณะและการฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ได้รับความเสียหาย และเนื่องจากในปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ ซึ่งมีความร้ายแรงมากยิ่งขึ้นจนอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขตและก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ รวมทั้งทำให้ประชาชนได้รับอันตรายหรือเดือดร้อนจนไม่อาจใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติสุข และไม่อาจแก้ไขปัญหาด้วยการบริหารราชการในรูปแบบปกติได้ สมควรต้องกำหนดมาตรการในการบริหารราชการสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินไว้เป็นพิเศษเพื่อให้รัฐสามารถรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัย และการรักษาสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั้งปวงให้กลับสู่สภาพปกติได้โดยเร็ว จึงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัย

สาธารณชน และป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตรา พ.ร.ก. นี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2552)

สถานการณ์ฉุกเฉิน หมายความว่า สถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรืออาจทำให้ประเทศหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศตกอยู่ในภาวะคับขัน หรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา การรบหรือการสงคราม ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต ผลประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือประโยชน์ส่วนรวม หรือการป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาอย่างฉุกเฉินและร้ายแรง (มาตรา 4 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

ส่วน สถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ได้แก่ กรณีที่สถานการณ์ฉุกเฉินมีการก่อการร้าย การใช้กำลังประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะมีการกระทำที่มีความรุนแรงกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินของรัฐหรือบุคคล และมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไขปัญหาให้ยุติได้อย่างมีประสิทธิภาพและทัน่วงที (มาตรา 11 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

การประกาศและการยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

การประกาศว่าท้องที่ใดกำลังตกอยู่ในสถานการณ์ฉุกเฉิน และสมควรใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร เข้าร่วมกันเยียวยาสถานการณ์นั้น เป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี โดยจะประกาศทั้งราชอาณาจักรหรือบางท้องที่ก็ได้ และประกาศนี้มีอายุใช้บังคับสามเดือนนับแต่วันประกาศ แต่นายกรัฐมนตรีอาจขยายอายุดังกล่าวได้คราวละไม่เกินสามเดือนโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี (มาตรา 5 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

ในบางสถานการณ์ หากไม่อาจขอความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทัน่วงที นายกรัฐมนตรีก็มีอำนาจประกาศไปก่อน ค่อยขอความเห็นชอบทีหลังภายในสามวันนับแต่วันประกาศ หากคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบ ประกาศเช่นว่าจะป็นอันสิ้นสุดลง (มาตรา 5 วรรค 1 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

เมื่อสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลงแล้วก็ดี เมื่อคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบก็ดี หรือเมื่ออายุของประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินฉบับหนึ่งๆ สิ้นสุดลงก็ดี นายกรัฐมนตรีจะมีประกาศยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น (มาตรา 5 วรรค 3 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

ทั้งนี้ ในกฎหมายเดิมกำหนดให้การประกาศและยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยร่วมกัน (มาตรา 21 พ.ร.บ. ฉุกเฉิน)

การบริหารจัดการสถานการณ์

1. การรวมศูนย์อำนาจ

ท้องที่ใดที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งหรือหลายกระทรวง หรือที่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายหรือที่มีอยู่ตามกฎหมายใดก็ตาม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาต อนุมัติ สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระงับยับยั้งในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือฟื้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชน จะโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว (มาตรา 7 วรรค 1 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน) นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังมีอำนาจกำหนดให้อำนาจหน้าที่บางส่วนหรือทั้งหมดที่กฎหมายมิให้แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงใด กลายมาเป็นของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราวด้วย (มาตรา 7 วรรค 2 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

อย่างไรก็ดี นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคนหนึ่งหรือหลายคน เป็นผู้ใช้อำนาจดังกล่าวของนายกรัฐมนตรีแทน หรือมอบหมายให้เขาเหล่านั้นเป็นผู้กำกับการปฏิบัติการของผู้เกี่ยวข้องได้ โดยในกรณีหลังนี้ ให้ถือว่าเขาเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว (มาตรา 7 วรรค 6 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

2. พนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นบุคคลที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติการตามที่กฎหมายกำหนดและตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย (มาตรา 7 วรรค 3 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ตำรวจ หรือทหารซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี ผู้บัญชาการตำรวจ แม่ทัพ หรือเทียบเท่า เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และกำหนดให้เขาเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน เขาจะมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการทุกกรมกองและบรรดาพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อการนี้ ทั้งนี้ การปฏิบัติการทางทหารจะคงดำเนินไปตามระเบียบปฏิบัติเดิม แต่ต้องสอดคล้องกับที่เขากำหนด (มาตรา 7 วรรค 4 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และมีอำนาจหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนดด้วย (มาตรา 15 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

อนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อปฏิบัติการใดตามอำนาจหน้าที่แล้ว หากการนั้นกระทำไปโดยสุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินกว่าเหตุหรือความจำเป็นแล้ว ก็ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย แต่ผู้ได้รับความเสียหายจากการปฏิบัติการดังกล่าวคงมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่อยู่ (มาตรา 17 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

3. อำนาจออกข้อกำหนดและประกาศ

เพื่อจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างมีประสิทธิภาพ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนดดังต่อไปนี้ (มาตรา 9 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน) โดยในข้อกำหนดเหล่านี้ นายกรัฐมนตรีจะระบุเงื่อนไขหรือระยะเวลาในการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ หรือมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดพื้นที่และรายละเอียดอื่นเพิ่มเติมในการปฏิบัติการก็ได้ (มาตรา 9 วรรค 2 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

3.1 ห้ามมิให้บุคคลใดออกนอกเคสสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้น เช่น ทูตหรือผู้แทนต่างประเทศหรือระหว่างประเทศ

3.2 ห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใดๆ หรือกระทำการใดอันเป็นการยุยงให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย

3.3 ห้ามการเสนอข่าว การจำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใด ที่มีข้อความอันอาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสารทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสถานการณ์ฉุกเฉิน จนกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งในเขตพื้นที่ที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือทั่วราชอาณาจักร

3.4 ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ

3.5 ห้ามการใช้อาคาร หรือเข้าไปหรืออยู่ในสถานที่ใดๆ

3.6 ให้อพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนดเพื่อความปลอดภัยของประชาชนดังกล่าว หรือห้ามผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ที่กำหนด

อนึ่ง ในสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง นายกรัฐมนตรียังมีอำนาจดังต่อไปนี้อีกด้วย (มาตรา 11 วรรค 2 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

1. ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวผู้ใดซึ่งต้องสงสัยว่าจะเป็นผู้ร่วมกระทำการให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินก็ดี ว่าเป็นผู้ใช้ ผู้โฆษณา ผู้สนับสนุนการกระทำเช่น

ว่านั่นก็ดี หรือว่าปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินก็ดี ทั้งนี้ เท่าที่มีเหตุจำเป็นเพื่อกันมิให้ผู้นั้นกระทำการหรือร่วมมือกระทำการใดๆ อันจทวิความรุนแรง หรือเพื่อระงับความรุนแรงโดยไม่ชักช้า

2. ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้บุคคลใดมารายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเรียกมาให้ถ้อยคำ หรือส่งมอบเอกสารหรือหลักฐานใดๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดอาวุธ สินค้า เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัตถุอื่นใด ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้หรือจะใช้สิ่งนั้นเพื่อกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำให้เกิดเหตุสถานการณ์ฉุกเฉิน

4. ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งตรวจค้น รื้อ ถอน หรือทำลายซึ่งอาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งกีดขวาง ตามความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อระงับเหตุการณ์ร้ายแรงให้ยุติโดยเร็ว และหากปล่อยเนิ่นช้าจะทำให้ไม่อาจระงับเหตุการณ์ได้ทันพ่วงที่

5. ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งให้มีการตรวจสอบจดหมาย หนังสือ สิ่งพิมพ์ โทรเลข โทรศัพท์ หรือการสื่อสารด้วยวิธีการอื่นใด ตลอดจนสั่งระงับหรือยับยั้งการติดต่อหรือการสื่อสารใดๆ เพื่อป้องกันหรือระงับเหตุการณ์ร้ายแรง ในกรณีนี้ ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษโดยอนุโลม

6. ประกาศห้ามบุคคลมิให้กระทำการใดๆ หรือสั่งให้บุคคลกระทำการใดๆ เท่าที่จำเป็นแก่การรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยของประชาชน

7. ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งห้ามมิให้ผู้ใดออกไปนอกราชอาณาจักร เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการออกไปนอกราชอาณาจักรจะเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประเทศ

8. ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสั่งการให้คนต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักร ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เป็นผู้สนับสนุนการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ ต้องให้นำกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

9. ประกาศให้การซื้อ ขาย ใช้ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งอาวุธ สินค้า เวชภัณฑ์ เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัสดุอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งอาจใช้ในการก่อความไม่สงบ หรือก่อการร้ายต้องรายงานหรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือต้องดำเนินไปโดยปฏิบัติตามเงื่อนไขที่นายกรัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ หากสิ่งดังกล่าวเป็นเครื่องมือหรือส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่ใช้เพื่อการสื่อสาร นายกรัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้มาตรการเช่นว่าทั่วราชอาณาจักรหรือในท้องที่อื่นซึ่งมิได้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพิ่มขึ้นด้วยก็ได้ (มาตรา 13 พ.ร.ก. ฉุกเฉิน)

10. ออกคำสั่งให้ใช้กำลังทหารเพื่อเข้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจระงับเหตุการณ์ร้ายแรงหรือควบคุมสถานการณ์ให้เกิดความสงบโดยด่วน ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย แต่การใช้อำนาจหน้าที่ของฝ่ายทหารจะทำได้ในกรณีใดได้เพียงใดให้เป็นไปตาม เงื่อนไขและเงื่อนไขที่นายกรัฐมนตรีกำหนด ซึ่งต้องไม่เกินกว่ากรณีที่มีการใช้กฎอัยการศึก

บรรดาข้อกำหนด ประกาศ และคำสั่งข้างต้น เมื่อมีผลใช้บังคับแล้วต้องประกาศใน รก. ด้วย (มาตรา 14 วรรค พ.ร.ก. ชุกเงิน)

4. การจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย

ในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามประกาศในมาตรา 11 (วรรค 1) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจหรือศาลอาญาเพื่อขออนุญาตดำเนินการตามวิธีการขอออกหมายอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยอนุโลม เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวได้ไม่เกินเจ็ดวัน และต้องควบคุมไว้ในสถานที่ที่กำหนดซึ่งไม่ใช่สถานี่ตำรวจ ที่คุมขัง ทัณฑสถาน หรือเรือนจำ โดยจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นในลักษณะเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาการควบคุมตัวต่อได้อีกคราวละเจ็ดวัน แต่รวมระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกินกว่าสามสิบวัน เมื่อครบกำหนดแล้ว หากจะต้องควบคุมตัวต่อไป ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการดำเนินการดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลนั้นเสนอต่อศาลที่มีคำสั่งอนุญาต และจัดสำเนารายงานนั้นไว้ ณ ที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ญาติของบุคคลนั้นสามารถขอรายงานดังกล่าวได้ตลอดระยะเวลาที่ควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้

5. คณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน

องค์ประกอบ

ประกอบด้วยรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดี

กรมการปกครอง และอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

ติดตามและตรวจสอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศที่อาจเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรี ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรา 5 หรือสถานการณ์ที่มีความร้ายแรงตามมาตรา 11 และการใช้มาตรการที่เหมาะสมตามพระราชกำหนดนี้ เพื่อการป้องกัน หรือแก้ไขระงับสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าวไม่กระทบกระเทือนการใช้อำนาจของนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา 5 ในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเมื่อมีเหตุการณ์จำเป็นเร่งด่วนอันอาจเป็นภัยต่อประเทศหรือประชาชน อำนาจหน้าที่บางประการของนายกรัฐมนตรีในกรณีมีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

กรณีมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรา 5 ให้คณะรัฐมนตรีประกาศกำหนดให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งหรือหลายกระทรวง หรือที่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายหรือที่มีอยู่ตามกฎหมายใดก็ตาม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาตอนุมัติ สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระงับยับยั้งในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือฟื้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชน โอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว เพื่อให้การสั่งการและการแก้ไขสถานการณ์เป็นไปโดยมีเอกภาพ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ และเพื่อปฏิบัติงานตามกฎหมายที่ได้รับโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี โดยให้ถือว่าบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายนั้น ในการนี้ นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้ส่วนราชการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้นยังคงใช้อำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไปก็ได้ แต่ต้องปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

กรณีนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ตำรวจหรือทหารซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี ผู้บัญชาการตำรวจ แม่ทัพ หรือเทียบเท่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่และกำหนดให้เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ และบังคับบัญชาข้าราชการและพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปตามการสั่งการของหัวหน้าผู้รับผิดชอบนั้น เว้นแต่การปฏิบัติหน้าที่ทางทหารให้เป็นไปตามกฎระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารแต่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการที่ ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบกำหนด

ในกรณีที่มีความจำเป็น คณะรัฐมนตรีอาจจัดตั้งหน่วยงานพิเศษเป็นการเฉพาะเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้เป็นการชั่วคราวได้ จนกว่าจะยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ใช้อำนาจของนายกรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้นแทน หรือมอบหมายให้เป็นผู้กำกับการปฏิบัติงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ หัวหน้าผู้รับผิดชอบ และหน่วยงานก็ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้บังคับบัญชาหัวหน้าผู้รับผิดชอบ ข้าราชการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

การประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

นายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายอาจมีคำสั่งแต่งตั้งคณะบุคคลหรือบุคคลเป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ได้ ทั้งนี้ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจะได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง

กฎหมายที่เกี่ยวกับการชุมนุมของประเทศไทย

การวิจัยตามโครงการ “ปัญหา การใช้เสรีภาพเกี่ยวกับการชุมนุมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยศึกษาการชุมนุม ตามบทบัญญัติ มาตรา 63 แห่ง รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550” ประเด็นที่สำคัญต่อปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจะได้นำเสนอเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวกับการชุมนุมในประเทศไทย โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

1. กฎหมายรัฐธรรมนูญ

24 มิถุนายน 2475 นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเป็นเวลากว่า 70 ปี โดยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 1 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2475จนถึงปัจจุบันรัฐธรรมนูญไทยมีทั้งสิ้นประมาณ 25 ฉบับแต่ถ้านับเฉพาะฉบับที่สำคัญจะมีเพียง 18 ฉบับ โดยมีรัฐธรรมนูญในจำนวน 18 ฉบับ มี รัฐธรรมนูญ มีจำนวน 12 ฉบับ ที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเสรีภาพในการชุมนุม ซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศไทยเป็น รัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษรที่ยึดหลักนิติรัฐ เป็นบรรทัดฐานสำคัญ และ รัฐธรรมนูญ จำนวน 12 ฉบับ มีรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวที่ให้การรับรองสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับการชุมนุมไว้ ส่วนที่เหลือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับถาวร

ตาราง 1 แสดงรัฐธรรมนูญของประเทศไทยที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเสรีภาพ
ในการชุมนุม

รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.	มาตรา	ข้อความ
2475	14	ภายในบังคับแห่งบทกฎหมายบุคคลย่อมมีเสรีภาพ บริบูรณ์ในร่างกาย เคหสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การโฆษณาการศึกษาอบรม การประชุม โดยเปิดเผย การ ตั้งสมาคม การอาชีพ
2489	14	บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย เคหะสถาน ทรัพย์สิน การพูดการเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การศึกษาอบรม การชุมนุมสาธารณะ การตั้งสมาคม การตั้งคณะพรรคการเมืองการอาชีพ ทั้งนี้ภายใต้บังคับ แห่งบทกฎหมาย
2490	14	บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย เคหะสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การศึกษาอบรม การชุมนุมสาธารณะ การตั้งสมาคม การตั้งคณะพรรคการเมือง การอาชีพ ทั้งนี้ภายใต้บังคับ แห่งกฎหมาย
2490 ฉบับชั่วคราว	23	บุคคลย่อมมีเสรีภาพโดยบริบูรณ์ในร่างกาย เคหะ สถานทรัพย์สิน การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การศึกษาอบรม การชุมนุมสาธารณะ การตั้งสมาคม การอาชีพ ทั้งนี้ภายใต้บังคับแห่งตัวบทกฎหมาย

ตาราง 1 (ต่อ)

รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.	มาตรา	ข้อความ
2492	37	บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธการจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้อีกแต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม
2495 แก้ไขเพิ่มเติม	37	ในระหว่างเวลาที่มีพระบรมราชโองการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศใช้กฎอัยการศึก
2495 แก้ไขเพิ่มเติม	37	บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธการจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้อีกแต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม ในระหว่างเวลาที่มีพระบรมราชโองการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศใช้กฎอัยการศึก
2511	35	บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธการจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้อีกแต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อ คุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ใน ภาวะการรบหรือการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศ สถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศใช้กฎ อัยการศึก

ตาราง 1 (ต่อ)

รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.	มาตรา	ข้อความ
2517	43	บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธการจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก
2521	36	บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธการจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก
2534	39	บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ และปราศจากอาวุธการจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของประชาชนซึ่งจะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

ตาราง 1 (ต่อ)

รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.	มาตรา	ข้อความ
2540	44	บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก
2549 (ฉบับชั่วคราว)	3	ภายใต้บังคับแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยได้รับความคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้วย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้

โดยจะพบว่ารัฐธรรมนูญฉบับที่เกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์วันมหาวิปโยค (14 ตุลาคม 2516) จะมีบทบัญญัติ เกี่ยวกับเสรีภาพการชุมนุม โดยรัฐธรรมนูญของประเทศสยามรับหลักเสรีภาพตามแบบอย่างของประเทศตะวันตกซึ่งหลักการสำคัญเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ ซึ่งอาจจำแนกได้เป็นสองลักษณะคือ

1. การชุมนุมประชุมกันเป็นการภายใน โดยสงบและปราศจากอาวุธ การประจำเช่นนี้ รัฐจะจำกัดมิได้โดยเด็ดขาด
2. การจัดการชุมนุมเป็นการสาธารณะ กรณีนี้รัฐธรรมนูญให้อำนาจรัฐที่จะจำกัดเสรีภาพได้ โดยกฎหมายที่จะจำกัดเสรีภาพจะต้องเป็นไปเพื่อความคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่ใช้ทางสาธารณะ เช่น การออกกฎหมายห้ามเดินขบวนจนการจราจรติดขัด หรือเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือ

ระหว่างที่มีประกาศกฎอัยการศึก แต่หากการชุมนุมมีการปิดกั้นทางสาธารณะอันก่อให้เกิดความ ร้อนเดือดแก่ประชาชนเจ้าหน้าที่รัฐสามารถดำเนินการได้ เพียงเท่าที่ไม่เป็นการละเมิดต่อผู้ชุมนุม 1

คำว่า สาธารณ หรือ สาธารณะ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง เพื่อประชาชนทั่วไป เช่น สวนสาธารณะ โทศศัพท์สาธารณะ บ่อน้ำสาธารณะ หาก พิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญา “ทางสาธารณะ” มาตรา ๑(๒) หมายความว่า ทางบกหรือ ทางน้ำ สำหรับประชาชนใช้ในการจราจร และให้หมายความรวมถึงทางรถไฟและทางรถรางที่มีรถ เดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย ดังนั้น การจำกัดเสรีภาพตามหลักการเช่นนี้ สามารถทำได้ เพื่อ คัดกรองความสะอาดของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะกล่าวคือต้องมีให้การชุมนุม กระทบกระเทือนความสะอาดของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะในระหว่างการชุมนุม

2. กฎหมายที่ใช้เกี่ยวกับการชุมนุม

1. ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 215 ผู้ใดมีวสุ่มกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปใช้กำลัง ประทุษร้ายขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้น ในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับถ้า ผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้มีหน้าที่สั่ง การในการกระทำความผิดนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้ง จำทั้งปรับมาตรา 372 “ผู้ใดทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในทางสาธารณะหรือสาธารณสถาน หรือกระทำ โดยประการใดให้เสียความสงบเรียบร้อยในทางสาธารณะหรือสาธารณสถาน ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกิน ๕๐๐ บาท”

2. พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 มาตรา 39 “ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการปิด กั้นทางหลวง หรือวางวัตถุที่แหลมคมหรือมีคมหรือนำสิ่งใดมาขวางหรือวางบนทางหลวง หรือ กระทำด้วยประการใดๆ บนทางหลวงในลักษณะที่อาจเกิดอันตรายหรือเสียหายแก่ยานพาหนะหรือ บุคคล”

3. พระราชบัญญัติ จราจรทางบก มาตรา 108 ห้ามมิให้ผู้ใดเดินแถว เดินเป็น ขบวนแห่ หรือเดินเป็นขบวนใดๆ ในลักษณะที่เป็นการกีดขวางการจราจร เว้นแต่

3.1 เป็นแถวทหารหรือตำรวจ ที่มีผู้ควบคุมตามระเบียบแบบแผน

3.2 แถวหรือขบวนแห่หรือขบวนใดๆที่เจ้าพนักงานจราจรได้อนุญาตและ ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานจราจรกำหนด

มาตรา 109 ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ บนทางเท้าหรือทางใดซึ่งจัดไว้สำหรับ คนเดินเท้าในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร

มาตรา 110 ห้ามมิให้ผู้ใดซื้อ ขาย แลกจ่าย หรือเรียกรไ้ในทางเดินรถหรือออกไปกลางทาง โดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือเป็นการกีดขวางการจราจร

มาตรา 148 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 108 มาตรา 109 มาตรา 110 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

4. พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. 2493 โดยได้วางหลักการไว้ว่า การจะใช้เครื่องขยายเสียงต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานเสียก่อนจึงจะใช้เครื่องขยายเสียงได้ โดยใบอนุญาตจะกำหนด เวลา และสถานที่ที่จะใช้เครื่องขยายเสียงและหากใช้เสียงดังก่อความเดือดร้อนรำคาญมากเกินไป ก็อาจสั่งให้ลดความดังของการใช้เครื่องขยายเสียงลงได้

5. พระราชกำหนดบริหารราชการแผ่นดินในสถานฉุกเฉิน พ.ศ. 25481ปัจจุบัน ประเทศไทย มีกฎหมายที่เรียกว่า พระราชกำหนดว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 โดย ก่อนหน้านั้นมี พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2495

เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมาย ฉบับดังกล่าว เนื่องจาก กฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติต่างๆ ไม่สามารถนำมาใช้แก้ไขสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐที่มีหลากหลายรูปแบบให้ยุติลงได้โดยเร็ว รวมทั้งไม่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากภัยพิบัติสาธารณะและการฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ได้รับความเสียหาย และเนื่องจากในปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ ซึ่งมีความร้ายแรงมากยิ่งขึ้นจนอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขตและก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ รวมทั้งทำให้ประชาชนได้รับอันตรายหรือเดือดร้อนจนไม่อาจใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติสุข และไม่อาจแก้ไขปัญหาด้วยการบริหารราชการในรูปแบบปกติได้ สมควรต้องกำหนดมาตรการในการบริหารราชการสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินไว้เป็นพิเศษ เพื่อให้รัฐสามารถรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัย และการรักษาสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั้งปวงให้กลับสู่สภาพปกติได้โดยเร็ว จึงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ และป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตรา พระราชกำหนด นี้

พระราชกำหนดการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน

โครงสร้างคณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉินคณะกรรมการ โดยประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

ยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ, ปลัดกระทรวงกลาโหมปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อัยการสูงสุดผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง และอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกรรมการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน

อำนาจหน้าที่ติดตามและตรวจสอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศที่อาจส่งผลให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรีว่ามีความจำเป็นแล้วหรือยังที่จะต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง และสมควรใช้มาตรการใดในการจัดการสถานการณ์นั้นโดยเหมาะสม

แต่การปฏิบัติการของคณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉินไม่กระทบกระเทือนการปฏิบัติการของนายกรัฐมนตรีในการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน และอาจมีการแต่งตั้งที่ปรึกษาที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลโดยนายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นผู้แต่งตั้งเพื่อกำปรึกษาหรือเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ สำหรับประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติการในท้องที่ที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

โครงสร้างการใช้อำนาจการรวมศูนย์อำนาจท้องที่ใดที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งหรือหลายกระทรวง หรือที่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายหรือที่มีอยู่ตามกฎหมายใดก็ตาม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาต อนุมัติ สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระงับยับยั้งในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือฟื้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชน จะโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังมีอำนาจกำหนดให้อำนาจหน้าที่บางส่วนหรือทั้งหมดที่กฎหมายมิให้แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงใด กลายมาเป็นของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราวด้วย

อย่างไรก็ดี นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคนหนึ่งหรือหลายคน เป็นผู้ใช้อำนาจดังกล่าวของนายกรัฐมนตรีแทน หรือมอบหมายให้เขาเหล่านั้นเป็นผู้กำกับปฏิบัติการของผู้เกี่ยวข้องได้ โดยในกรณีหลังนี้ ให้ถือว่าเขาเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว

พนักงานเจ้าหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นบุคคลที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติการตามที่กฎหมายกำหนดและตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ตำรวจ หรือทหารซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี ผู้บัญชาการตำรวจ แม่ทัพ หรือเทียบเท่า เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และกำหนดให้เขาเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน เขาจะมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการทุกกรมกองและบรรดาพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อการนี้ ทั้งนี้ การปฏิบัติการทางทหารจะคงดำเนินไปตามระเบียบปฏิบัติเดิม แต่ต้องสอดคล้องกับที่เขากำหนด

รูปแบบการใช้อำนาจ อำนาจออกข้อกำหนดและประกาศเพื่อจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างมีประสิทธิภาพนายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนดดังต่อไปนี้ โดยในข้อกำหนดเหล่านี้ นายกรัฐมนตรีจะระบุเงื่อนไขหรือระยะเวลาในการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ หรือมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดพื้นที่และรายละเอียดอื่นเพิ่มเติมในการปฏิบัติการก็ได้

ห้ามมิให้บุคคลใดออกนอกเคสสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้น เช่น ทูตหรือผู้แทนต่างประเทศหรือระหว่างประเทศ

ห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใดๆ หรือกระทำการใดอันเป็นการยุยงให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย

ห้ามการเสนอข่าว การจำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใดที่มีข้อความอันอาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสารทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสถานการณ์ฉุกเฉิน จนกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งในเขตพื้นที่ที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือทั่วราชอาณาจักร

ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้นพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้นพาหนะ

ห้ามการใช้อาคาร หรือเข้าไปหรืออยู่ในสถานที่ใดๆ ให้อพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนดเพื่อความปลอดภัยของประชาชนดังกล่าว หรือห้ามผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ที่กำหนด อนึ่ง ในสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง นายกรัฐมนตรียังมีอำนาจดังต่อไปนี้อีกด้วย

ขอบเขตการใช้อำนาจหน้าที่ การจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยในการจับกุมและควบคุมตัวผู้ใดซึ่งต้องสงสัยว่าจะเป็นผู้ร่วมกระทำการให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินก็ดี ว่าเป็นผู้ใช้ ผู้โฆษณา ผู้สนับสนุนการกระทำเช่นว่านั้นก็ดี หรือว่าปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินก็ดี พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องขออนุญาตศาลที่มีเขตอำนาจหรือศาลอาญาก่อนเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ก็มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวไว้ได้ไม่เกินเจ็ดวัน แต่อาจร้องขอต่อศาลเพื่อย้ายเวลาดังกล่าวได้คราวละเจ็ดวัน แต่รวมกันทุกคราวแล้วต้องไม่เกินกว่าสามสิบวัน ซึ่งหากครบ

กำหนดสามสิบวันเช่นว่าแล้วยังต้องการควบคุมตัวต่อไปอีก พนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้

ในการขออนุญาตจากศาลเพื่อดำเนินการข้างต้น จะนำบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการขออนุญาตอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลมในการจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย จะปฏิบัติต่อเขาในลักษณะว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ โดยเขาจะต้องถูกควบคุมตัวไว้ในสถานที่ที่กำหนด ซึ่งต้องไม่ใช่สถานี่ตำรวจ ที่คุมขังทัณฑสถาน หรือเรือนจำ กับทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องจัดทำรายงานเกี่ยวกับการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลนั้นเสนอต่อศาลที่มีคำสั่งอนุญาต และจัดสำเนารายงานนั้นไว้ ณ ที่ทำการของตนเพื่อให้ญาติของบุคคลนั้นสามารถขอดูรายงานดังกล่าวได้ตลอดระยะเวลาที่ควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้ด้วย

6. พระราชบัญญัติ การรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 เหตุผลในการตรากฎหมายโดยที่ ปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีหลากหลาย มีความรุนแรง รวดเร็ว สามารถขยายตัวจนส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้างและมีความสลับซับซ้อน จนอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพแห่งอนาคต ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ และเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน ดังนั้น เพื่อให้สามารถป้องกันและระงับภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที จึงสมควรกำหนดให้มีหน่วยปฏิบัติงานหลักเพื่อรับผิดชอบดำเนินการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร ตลอดจนบูรณาการและประสานการปฏิบัติร่วมกับทุกส่วนราชการ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาความมั่นคงรวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งในท้องถิ่นของตน เพื่อป้องกันภัยอันตรายที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในยามปกติ และในยามที่เกิดสถานการณ์อันเป็นภัยต่อความมั่นคงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งและกำหนดให้มีมาตรการและกลไกควบคุมการใช้อำนาจเป็นการเฉพาะตามระดับความรุนแรงของสถานการณ์ เพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเอกภาพจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

โครงสร้างองค์กร กำหนดให้ตั้งกองอำนาจการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับ ‘การรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักรมีฐานะเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

โครงสร้างการใช้อำนาจ นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเป็น ผู้อำนวยการกองอำนาจการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร โดยมีผู้บัญชาการทหารบกเป็นรองผู้อำนวยการและผู้บัญชาการมอบอำนาจให้รองผู้อำนวยการเป็นผู้ปฏิบัติหรือใช้อำนาจแทนได้ โดย

คณะรัฐมนตรี จะมอบหมายให้กองอำนาจการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร .มีอำนาจกำกับหน่วยงานรัฐตามที่ คณะรัฐมนตรีกำหนด

รูปแบบการใช้อำนาจ ในการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร ถ้ามีความจำเป็นที่กองอำนาจรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร ต้องใช้อำนาจตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานรัฐใด คณะรัฐมนตรี สามารถแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใดๆ ในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร ให้เป็นเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้นได้ หรือมีมติให้หน่วยงานนั้นมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว ให้ กองอำนาจรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร ดำเนินการแทนได้ ทั้งนี้ จะกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วยก็ได้

กรณี ที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงในราชอาณาจักร แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และเหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มมีอยู่ต่อไปเป็นเวลานาน อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานรัฐหลายแห่ง คณะรัฐมนตรี จะมีมติให้ กอ.รมน. เป็นผู้รับผิดชอบในการป้องกัน ปราบปราม แก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์นั้นภายในพื้นที่ที่กำหนดได้ โดยให้ประกาศให้ทราบโดยทั่วไป ใน กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงในราชอาณาจักรในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ให้ผู้อำนาจโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจจัดตั้งศูนย์อำนาจการเพื่อปฏิบัติการกิจอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างเป็นการเฉพาะก็ได้

ขอบเขตการใช้อำนาจหน้าที่ ผู้อำนาจการ กองอำนาจรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีโดยตำแหน่งมีอำนาจสั่งเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องได้ ห้ามการเข้าหรือออกพื้นที่ นอกเคหสถานในเวลาที่กำหนด หรือ สั่งหยุดการชุมนุม หรือมั่วสุมในที่สาธารณะ เมื่อปรากฏว่าก่อความไม่สะดวกในการ ใช้ที่สาธารณะและอาจก่อให้เกิดความไม่สงบ ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคม ฯ (มาตรา 17) ผู้อำนาจการฯ และเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสามารถเป็นพนักงานสอบสวนได้หากพนักงานสอบสวนเห็นว่าผู้ต้องหาคนใดกระทำผิดโดยหลงผิดรู้เท่าไม่ถึงการณ์สามารถเปิดโอกาสให้ผู้ต้องการกลับตัวได้ โดยผู้อำนาจการจะสั่งให้เข้ารับการอบรม ณ สถานที่ที่กำหนด เป็นเวลาไม่เกิน 6 เดือน

ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตาม พ.ร.บ.นี้ ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (มาตรา 22) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติตาม กฎหมายฉบับนี้ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทาง

อาญา หรือทางวินัย ถ้าได้ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาซึ่งเชื่อได้ว่าชอบด้วยกฎหมายและควรแก่เหตุ (มาตรา 23)

กรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน

ประวัติความเป็นมา

รัฐบาลได้ผลักดันให้มีการปฏิรูประบบราชการ โดยรวบรวมหน่วยราชการที่มีภารกิจเดียวกันหรือคล้ายกันไปในในกลุ่มภารกิจ หรือกระทรวง ทบวง กรมเดียวกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนลดขั้นตอนการบังคับบัญชา และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภาครัฐอันจะส่งผลให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างรวดเร็วสะดวก มีประสิทธิภาพมากขึ้น

กรมธุรกิจพลังงานเป็นส่วนราชการที่เกิดขึ้นใหม่ ในสังกัดกระทรวงพลังงานตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม พ.ศ. 2545 พ.ศ.2545 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่ 99ก ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2545 และเล่มที่ 119 ตอนที่ 102 ก ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2545 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 ตุลาคม 2545 โดยมีภารกิจหลักในการควบคุม กำกับ ดูแลการจัดหาจัดเก็บ ขนส่ง บรรจุ จำหน่าย ใช้และการประกอบธุรกิจด้านการพลังงานทุกประเภทให้มีปริมาณคุณภาพ ความมั่นคง ปลอดภัย ตามมาตรฐานข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

หน้าที่และภารกิจของกรมธุรกิจพลังงาน

1. กำหนด ควบคุม และพัฒนามาตรฐานคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิง
2. กำกับดูแลการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง และควบคุมการสำรองน้ำมันเชื้อเพลิง
3. กำหนด ควบคุม และพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยด้านน้ำมันเชื้อเพลิง
4. ตรวจสอบ ทดสอบ และรับรองมาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัยด้านน้ำมันเชื้อเพลิง
5. ส่งเสริม วิจัย ศึกษา พัฒนา เผยแพร่ และเสริมสร้างความรู้ด้านน้ำมันเชื้อเพลิง
6. กำกับดูแลโรงกลั่นน้ำมันให้ปฏิบัติตามสัญญาและข้อตกลง
7. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมธุรกิจพลังงาน หรือตามที่กระทรวงพลังงานหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

โครงสร้างกรมธุรกิจพลังงาน

ส่วนราชการของกรมธุรกิจพลังงานประกอบด้วย 9 ส่วนราชการ ดังนี้

1. สำนักบริหารกลาง อำนาจหน้าที่

- 1.1 ดำเนินการเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไปของกรมธุรกิจพลังงาน งานช่วยอำนวยความสะดวกและงานเลขานุการของคณะกรรมการเกี่ยวข้อง
- 1.2 ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การงบประมาณ การพัสดุ อาคารสถานที่ และยานพาหนะของกรมธุรกิจพลังงาน
- 1.3 ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การเสริมสร้างวินัย และการรักษาระบบคุณธรรมของกรมธุรกิจพลังงาน
- 1.4 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรม ความรู้ ความก้าวหน้าและผลงานของกรมธุรกิจพลังงาน
- 1.5 ดำเนินการเกี่ยวกับเงินต้นหมุนเวียนในความรับผิดชอบของกรมธุรกิจพลังงาน
- 1.6 ดำเนินการเกี่ยวกับงานกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง งานนิติกรรมและสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่ง อาญา งานคดีปกครอง และงานคดีอื่นที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมธุรกิจพลังงาน
- 1.7 ให้บริการรับคำขอทุกประเภทที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมธุรกิจพลังงาน
- 1.8 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2. สถาบันพัฒนาเทคนิคพลังงาน อำนาจหน้าที่

- 2.1 กำกับ ตรวจสอบ ทดสอบ และรับรองมาตรฐานความปลอดภัยในการผลิต การเก็บรักษา การขนส่งและการใช้ผลิตภัณฑ์ วัสดุ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง
- 2.2 วิจัยและพัฒนาเทคนิคพลังงานในด้านการผลิต การเก็บรักษา การขนส่งการใช้ และการกำหนดลักษณะของภาชนะ ผลิตภัณฑ์ วัสดุ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง
- 2.3 พัฒนาและเสริมสร้างความรู้ด้านมาตรฐานความปลอดภัยในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับรองมาตรฐานผู้ปฏิบัติงานด้านการทดสอบตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงกำหนด
- 2.4 ส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตรวจสอบและรับรองคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัย ตามที่กฎหมายกำหนด
- 2.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3. สำนักความปลอดภัยธุรกิจก๊าซธรรมชาติ อำนาจหน้าที่

3.1 ดำเนินการส่งเสริม พัฒนา และกำหนดมาตรฐานระบบความปลอดภัยและ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประกอบกิจการก๊าซธรรมชาติ

3.2 ดำเนินการกำกับดูแลการประกอบกิจการควบคุมเกี่ยวกับก๊าซธรรมชาติ ตาม กฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

3.3 ดำเนินการกำกับดูแลการขนส่งก๊าซธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อ ชีวิต ทรัพย์สิน สังคม และสิ่งแวดล้อม ตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงกำหนด

3.4 ส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตรวจสอบและรับรองคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุม น้ำมันเชื้อเพลิงกำหนด

3.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

4. สำนักความปลอดภัยธุรกิจก๊าซปิโตรเลียมเหลว อำนาจหน้าที่

4.1 ดำเนินการส่งเสริม พัฒนาและกำหนดมาตรฐานระบบความปลอดภัยและ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประกอบกิจการก๊าซปิโตรเลียมเหลว

4.2 ดำเนินการกำกับดูแลการประกอบกิจการควบคุมเกี่ยวกับก๊าซปิโตรเลียมเหลว ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

4.3 ดำเนินการกำกับดูแลการขนส่งก๊าซปิโตรเลียมเหลว เพื่อให้เกิดความ ปลอดภัยต่อชีวิตทรัพย์สิน สังคม และสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุม น้ำมันเชื้อเพลิง กำหนด

4.4 ส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตรวจสอบและรับรองคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุม น้ำมันเชื้อเพลิงกำหนด

4.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

5. สำนักความปลอดภัยธุรกิจน้ำมัน อำนาจหน้าที่

5.1 ส่งเสริมและกำกับดูแลธุรกิจน้ำมัน เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อม

5.2 กำหนดมาตรฐานและกำกับดูแลธุรกิจน้ำมัน ในการเก็บรักษา การขนส่ง การ ใช้และการจำหน่ายให้เป็นไปตามกฎหมาย

6. สำนักคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิง อำนาจหน้าที่

6.1 พัฒนาและกำหนดมาตรฐาน ให้ความเห็นชอบลักษณะและคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น

6.2 พิจารณาให้ความเห็นชอบการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีลักษณะและคุณภาพไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงกำหนด

6.3 ตรวจ วิเคราะห์คุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น รวมทั้งน้ำมันอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงกำหนดและตามที่หน่วยงานอื่นขอความร่วมมือ

6.4 ตรวจสอบคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงของผู้ค้าน้ำมันให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงกำหนด

6.5 ตรวจสอบการจดทะเบียนและการปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้ค้าน้ำมันให้เป็นไปตามที่กฎหมายว่าด้วยการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงกำหนด

6.6 ตรวจสอบการปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิงร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

6.7 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

7. สำนักบริการธุรกิจและการสำรองน้ำมันเชื้อเพลิง อำนาจหน้าที่

7.1 ดำเนินการพิจารณาอนุญาตและจดทะเบียนเป็นผู้ค้าน้ำมันเชื้อเพลิงและรับแจ้งเป็นผู้ขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงตามที่กฎหมายการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงกำหนด

7.2 จัดระบบการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง

7.3 กำหนดมาตรการ แนวทาง และระบบการสำรองน้ำมันเชื้อเพลิง

7.4 ควบคุม ตรวจสอบ และให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการสำรองน้ำมันเชื้อเพลิง

7.5 ประมวลผลข้อมูลและติดตามสถานการณ์ค้าน้ำมันเชื้อเพลิง

7.6 กำกับดูแลโรงกลั่นน้ำมันให้ปฏิบัติตามสัญญาและข้อตกลง

7.7 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

8. สำนักบริหารยุทธศาสตร์ อำนาจหน้าที่

8.1 จัดทำและพัฒนายุทธศาสตร์ของกรมธุรกิจพลังงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงพลังงาน

8.2 ให้เสนอแนะและให้คำปรึกษาการเชื่อมโยงและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆของกรมธุรกิจพลังงานไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผล

8.3 จัดทำแผนงานและงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ ของกรมธุรกิจพลังงาน

8.4 เสนอแนะและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ ภายในกรมธุรกิจพลังงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าติดตามประเมินผลและจัดทำ รายงานเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการในกรมธุรกิจพลังงาน ตลอดจนประสานและดำเนินการ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการร่วมกับหน่วยงานกลางต่างๆ และหน่วยงานภายในกรมธุรกิจ พลังงานและกระทรวงพลังงาน

8.5 เป็นศูนย์ข้อมูล และดำเนินการด้านการจัดการสารสนเทศ การพัฒนา ระบบงานคอมพิวเตอร์ รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการ ปฏิบัติงานของกรมธุรกิจพลังงาน

8.6 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

9. กลุ่มตรวจสอบภายใน อำนาจหน้าที่

การรวบรวมข้อมูลเอกสารวิชาการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการ ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายใน เป็นแหล่งข้อมูลและเป็นการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อ เผยแพร่ให้แก่บุคลากรในสังกัด ธพ. และบุคคลภายนอกทั่วไป

วิสัยทัศน์ของกรมธุรกิจพลังงาน

“มุ่งสู่ความเป็นเลิศในการบริการธุรกิจพลังงาน และคุ้มครองประชาชนให้มีพลังงานใช้อย่าง ยั่งยืน ปลอดภัย มีคุณภาพ และมั่นคง”

พันธกิจ

1. กำกับดูแลธุรกิจพลังงานในด้านการค้า คุณภาพ ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง
2. พัฒนามาตรฐานคุณภาพ ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อมของธุรกิจพลังงาน
3. ส่งเสริมความรู้ด้านพลังงานให้แก่ผู้ประกอบการ ผู้บริโภคและผู้เกี่ยวข้อง
4. เป็นศูนย์กลางข้อมูลธุรกิจพลังงานของประเทศ
5. พัฒนาศูนย์กลางข้อมูลธุรกิจพลังงานให้มีความเชี่ยวชาญด้านธุรกิจพลังงาน

ยุทธศาสตร์ของกรมธุรกิจพลังงาน

1. ประเด็นยุทธศาสตร์
  - 1.1 การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการค้าและการสำรอง

1.2 การป้องกันการเอาัดเอาเปรียบประชาชนในการบริโภคน้ำมันเชื้อเพลิง

1.3 การเสริมสร้างความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมจากการใช้พลังงาน

2. เป้าประสงค์

2.1 มีระบบการค้าที่เป็นธรรม และประเทศมีพลังงานใช้อย่างพอเพียง

2.2 ประชาชนได้ใช้พลังงานอย่างมีคุณภาพ

2.3 ประชาชนได้รับการคุ้มครองให้มีความปลอดภัยและมีสิ่งแวดล้อมที่ดีจาก

การใช้พลังงาน

3. ยุทธศาสตร์

3.1 การส่งเสริมการใช้พลังงานจากก๊าซธรรมชาติและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดภาระการนำเข้าจากต่างประเทศ

3.2 การกำกับดูแลให้เกิดการแข่งขันในการลงทุนในธุรกิจพลังงานโดยมีมาตรฐานคุณภาพ การให้บริการ และความปลอดภัยที่ดี

3.3 การส่งเสริมกลไกการพัฒนาพลังงานที่สะอาดและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

กรมธุรกิจพลังงานกับสถานการณ์ฉุกเฉิน

โดยปกติแล้วหน่วยงานในสังกัดกระทรวงพลังงานได้จัดเตรียมแผนรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินและสภาวะวิกฤตในด้านเชื้อเพลิงและพลังงาน โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการเตรียมพร้อมด้านเชื้อเพลิงและพลังงาน ตามนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และมีคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องคือ คณะอนุกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านเชื้อเพลิงและพลังงาน โดยมีผู้แทนกรมธุรกิจพลังงาน ที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานอนุกรรมการและได้จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระดับกระทรวงด้านเชื้อเพลิงและพลังงาน รวมไปถึงได้จัดตั้งคณะทำงานเตรียมพร้อมในสถานการณ์ฉุกเฉิน

กรมธุรกิจพลังงานโดยคณะทำงานเตรียมพร้อมในสถานการณ์ฉุกเฉินได้ประเมินแล้วเห็นว่าในการชุมนุมทางการเมืองแต่ละครั้งมีโอกาสสูงในการที่จะนำยานพาหนะขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงมาก่อความไม่สงบ จึงจัดทำแผนการปฏิบัติการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงในสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อรองรับสถานการณ์ โดยกำหนดระดับความรุนแรงของสถานการณ์เป็น 3 ระดับ คือ

“สถานการณ์ ระดับ 1” หมายถึง เกิดเหตุการณ์ที่จะต้องมีการเฝ้าติดตามสถานการณ์ และเมื่อมีการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงจะต้องแจ้งศูนย์อำนวยการในสถานการณ์ฉุกเฉิน กรมธุรกิจพลังงาน และสามารถขนส่งได้โดยไม่ต้องขออนุญาต

“สถานการณ์ ระดับ 2” หมายถึง เกิดเหตุการณ์ที่อาจมีการลุกลามขยายตัวและกำหนดให้หยุดการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง หากต้องการขนส่งต้องได้รับอนุญาตจากกรมธุรกิจพลังงาน

“สถานการณ์ ระดับ 3” หมายถึง เกิดเหตุการณ์อยู่ในระดับรุนแรง ให้งดการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่ได้รับคำสั่ง

นอกจากนี้รัฐวิสาหกิจ ในสังกัดกระทรวงพลังงาน คือการไฟฟ้าฝ่ายผลิต บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือ บางกปโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ได้จัดทำแผนรองรับสถานะฉุกเฉินและวิกฤตซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมไปถึงผู้ประกอบการด้านเชื้อเพลิงและพลังงานได้จัดทำแผนรองรับสถานะฉุกเฉิน ซึ่งเป็นไปตามหลักของพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกี่ยวข้อง

เป็นที่ทราบกันดีว่าสาธารณูปโภคด้านเชื้อเพลิงและพลังงาน เป็นเป้าหมายที่อ่อนไหวในการถูกยึดหรือโจมตีเพื่อก่อความไม่สงบ ซึ่งจะก่อให้เกิดความตื่นตระหนกต่อสาธารณชน ซึ่งกระทรวงพลังงานได้ให้หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ วิสาหกิจและผู้ประกอบการในสังกัดเตรียมยกระดับการป้องกันในขั้นสูงสุด พร้อมทั้งให้ติดตามข้อมูลข่าวสาร รวมถึงประสานงานกับหน่วยงานความมั่นคงและหน่วยงานในท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด

ในการเกิดสถานการณ์แต่ละครั้ง การออกคำสั่งของปลัดกระทรวงพลังงานจะอาศัยความตามมาตรา 11 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ประกาศ ณ วันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2553 ตามข้อ 9 ซึ่งบัญญัติว่า “ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งการ ให้การซื้อ ขาย ใช้ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งอาวุธ สินค้า เวชภัณฑ์ เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัสดุอุปกรณ์อย่างใดซึ่งอาจใช้ในการก่อความไม่สงบหรือก่อการร้ายต้องรายงานหรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือปฏิบัติตามเงื่อนไขที่หัวหน้าผู้รับผิดชอบกำหนด”

แนวทางการปฏิบัติในสถานการณ์ฉุกเฉินของกรมธุรกิจพลังงาน

สถานการณ์ ระดับ 1 เกิดเหตุการณ์ที่จะต้องมีการเฝ้าติดตามสถานการณ์ และเมื่อมีการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงจะต้องแจ้งศูนย์อำนวยความสะดวกในสถานการณ์ฉุกเฉิน กรมธุรกิจพลังงาน และสามารถขนส่งได้โดยไม่ต้องขออนุญาต

เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่จะต้องมีการเฝ้าติดตามสถานการณ์ ให้ผู้ประกอบการน้ำมันเชื้อเพลิงดำเนินการดังนี้

1. เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ เช่น มีการชุมนุม การเตรียมการจลาจล ให้ผู้ประกอบการน้ำมันเชื้อเพลิงเฝ้าติดตามสถานการณ์ โดยเฉพาะเส้นทางรถที่อาจต้องผ่านพื้นที่ชุมนุม

2. ศูนย์อำนวยการในสถานการณ์ฉุกเฉิน กรมธุรกิจพลังงาน อาจแจ้งเตือนหรือมีคำแนะนำให้แก่ผู้ประกอบการน้ำมันเชื้อเพลิง

3. ให้ผู้ประกอบการน้ำมันน้ำมันเชื้อเพลิงแจ้งกำหนดการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงต่อศูนย์อำนวยการในสถานการณ์ฉุกเฉิน กรมธุรกิจพลังงาน

สถานการณ์ ระดับ 2 เหตุการณ์ที่อาจมีการลุกลามขยายตัวและกำหนดให้หยุดการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง หากต้องการขนส่งต้องได้รับอนุญาตจากกรมธุรกิจพลังงาน

เมื่อมีการประกาศบังคับใช้กฎหมาย ดังนี้

1. พื้นที่การใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2547
2. พื้นที่การใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548
3. เขตภัยพิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
4. พื้นที่การใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551

ให้ผู้ประกอบการน้ำมันเชื้อเพลิง ดำเนินการดังนี้

1. ทำการสูบน้ำมันเชื้อเพลิงจากรถกลับสู่ถังเก็บภายในคลัง
2. เรียกรถขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงกลับคลัง หรือคลังใกล้เคียง
3. หากมีความจำเป็นจะต้องขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง ผู้ประกอบการเชื้อเพลิงต้องได้รับ

อนุญาตการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงจากกรมธุรกิจพลังงาน

ให้ศูนย์อำนวยการในสถานการณ์ฉุกเฉิน กรมธุรกิจพลังงาน ดำเนินการดังนี้

1. จัดเตรียมชุดปฏิบัติการในสถานการณ์ฉุกเฉินพร้อมสนับสนุน
2. ศูนย์อำนวยการบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พิจารณากำหนดมาตรการ

เพิ่มเติม ตามสถานการณ์และประสานงานส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์ ระดับ 3 เกิดเหตุการณ์อยู่ในระดับรุนแรง ให้งดการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่ได้รับคำสั่ง

เมื่อเกิดเหตุการณ์ลุกลามขยายตัวอย่างรุนแรง ให้ผู้ประกอบการน้ำมันเชื้อเพลิง ดำเนินการดังนี้

1. งดการเดินรถ
2. หยุดการให้บริการ
3. หากได้รับคำสั่งให้ขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง ต้องมีการจัดกำลังป้องกันให้เกิดการเดินรถ

แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)

แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ กลุ่มคนเสื้อแดง มีชื่อเดิมว่า แนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (ประชาไทออนไลน์, 2550) เป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สนับสนุน พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นกลุ่มผู้ต่อต้านการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2550 มีจุดประสงค์เดิมเพื่อขับไล่ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติภายหลังจากการรัฐประหาร แต่ได้ยุติการชุมนุมเมื่อ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2550 หลังจากที่พรรคพลังประชาชนได้รับเลือกเป็นเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร

โดยในภายหลังได้กลับมารวมตัวกันอีก เพื่อต่อต้านพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551 จนเกิดเหตุการณ์ปะทะกัน และมีผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บ และหลังการเปลี่ยนรัฐบาล โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติกลับมาชุมนุมเคลื่อนไหวครั้งใหญ่เพื่อขับไล่รัฐบาล ในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2552 จนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อ เมษายน พ.ศ. 2552 รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินขั้นร้ายแรง และยกกำลังทหารปิดล้อมผู้ชุมนุม จนต้องยุติการชุมนุมเมื่อ 14 เมษายน พ.ศ. 2552 และแกนนำ 3 คน ได้แก่ นายวีระ มุสิกพงศ์ นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ และ นพ.เหวง โตจิราการ ถูกควบคุมตัว จนกระทั่งรัฐบาลยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในอีกหลายวันต่อมา สัญลักษณ์หลักของกลุ่มคือ เสื้อแดง และสีแดง (ซึ่งเดิมได้ใช้สีเหลือง เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในช่วงเริ่มการต่อสู้ ต่อมามีการใช้สีแดงในช่วงการลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนไม่รับร่าง) และมีการใช้ท่าตบ และหัวใจตบ เพื่อล้อเลียนพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

ใน พ.ศ. 2552 ทางแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติได้ตัดความสัมพันธ์ และแยกตัวออกจากเครือข่ายพลังประชาธิปไตยแดงสยาม โดยอ้างถึงทัศนคติและจุดมุ่งหมายที่ต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดร.ณิ ดิษฐ์สูงเนิน (2551) ได้ศึกษาความพร้อมในการจัดการกับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขจากโรคไข้หวัดนกของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วในจังหวัดนครพนม ปี 2551 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดการกับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขจากโรคไข้หวัดนก นโยบายแผนปฏิบัติการในการสนับสนุนการจัดการกับโรคไข้หวัดนก รวมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรคในการป้องกันควบคุมโรคไข้หวัดนกของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วเก็บรวบรวมข้อมูลจากทีม SRRT 12 ทีม ในจังหวัดนครพนม โดยใช้แบบประเมินความสามารถเชิงสมรรถนะรายบุคคล (Self – Administered Questionnaire) จำนวน 214 คน ผลการศึกษาพบว่า

สมาชิกของทีม SRRT ทั้งหมด 214 คน มีอายุเฉลี่ย 40 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ระยะเวลาการปฏิบัติงานในทีมเฉลี่ย 4.4 ปี ปฏิบัติงานเฝ้าระวังและสอบสวนโรคร้อยละ 15 ของงานประจำ สมาชิกทีม 1 ใน 3 ไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ SRRT จากการประเมินความสามารถเชิงสมรรถนะทางระบาดวิทยา 8 ด้าน ทีมมีความสามารถเชิงสมรรถนะในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีความสามารถเชิงสมรรถนะในระดับดี 2 ด้าน คือ ด้านทักษะวัฒนธรรมท้องถิ่น และทักษะด้านการดำเนินงานในชุมชนที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความสามารถเชิงสมรรถนะน้อยที่สุด คือ การเก็บตัวอย่างส่งตรวจจากโพรงจมูก (Nasopharyngeal Swab) ปัญหาอุปสรรคในการป้องกันควบคุมโรคใช้หัตถ์ของทีมงาน SRRT พบว่า มีการเปลี่ยนบุคลากรที่ทำงานระบาดวิทยาอยู่เสมอ ภาระงานประจำที่ปฏิบัติมีหลากหลายขาดความต่อเนื่องของงานและความเชี่ยวชาญทางวิชาการ ตลอดจนการติดตามและประเมินผลไม่ต่อเนื่องและขาดงบประมาณในการดำเนินการซ้อมแผนในระดับชุมชน

ชนิษฐา พุกกะณานนท์ (2551) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการด้านต่างๆ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางปลาก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย โดยวิธีการสัมภาษณ์คณะผู้บริหาร ผู้นำชุมชน พนักงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการที่ได้เข้าไปสังเกตการณ์จากเหตุการณ์จริง ข้อค้นพบที่ได้คือ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางปลา บริหารจัดการโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานในการสอดส่องดูแล และช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ สามารถควบคุมเองได้อย่างรวดเร็วทำให้เกิดความเสียหายน้อยและอยู่ในวงจำกัด หากเป็นภัยที่เกินความสามารถของตนก็สามารถประสานหน่วยงานข้างเคียงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันจนสำเร็จลุล่วงไปได้ สำหรับภัยที่ยังไม่เคยเกิดขึ้น เช่น เครื่องบินตก แผ่นดินไหว หรืออุบัติเหตุต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะโลกร้อนนั้น เป็นสิ่งที่เห็นความคาดหมายและเป็นสิ่งที่ผู้บริหารและประชาชนยังไม่ตระหนักถึงการป้องกันที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิ่งไกลตัวซึ่งต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจและเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับปัญหาและเหตุการณ์ไปพร้อมกัน

อาชัน ดงนะแดง และคณะ (2551) ได้ศึกษา ความมั่นคงของมนุษย์ ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบ: กรณีศึกษาอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำการศึกษาถึงระดับความมั่นคงในการการทำงาน ที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อม สังคมวัฒนธรรม และสวัสดิการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสถานการณ์ความไม่สงบต่อระดับความมั่นคง และศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการ

เสริมสร้างความมั่นคง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จำนวน 272 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นคงโดยรวมปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.29 โดยมีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม และด้านการทำงาน มาก ค่าเฉลี่ย 3.58 และ 3.52 ตามลำดับ ส่วนความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรมและด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความมั่นคง ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.15 และ 2.90 ตามลำดับ

สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ (CSCC) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยประเมินผลกระทบของพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ต่อการจัดการและการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2552 โดยศึกษาการรับรู้และความเข้าใจของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในช่วงเวลาสามเดือนก่อนวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ.2552 และประเมินผลกระทบของการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ทั้งผลกระทบในแง่บวกและในแง่ลบ ทั้งด้านความมั่นคง การเมืองเศรษฐกิจและสังคม จิตวิทยาจากมุมมองของประชาชนกลุ่มต่างๆ ทุกกลุ่มเชื้อชาติ ศาสนาและอาชีพผู้นำสังคม รวมทั้งผลกระทบในมุมมองของข้าราชการ ทหาร และตำรวจที่ปฏิบัติงานในพื้นที่และเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการและตัวแบบการจัดการในอนาคต ทั้งในกรณีที่จะต้องประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินต่อไป หรือขอเสนอแนะทางเลือกอื่นๆ ในกรณีที่ไม่สมควรยืดเวลาการประกาศใช้กฎหมายนี้ต่อไป ทำการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่การสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามจากประชาชนทั่วไปในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3 จังหวัดคือจังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส รวมทั้ง 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา ด้วยวิธีการสุ่มแบบ Systematic Simple Random Sampling จากกลุ่มตัวอย่าง 2,000 คน รวมทั้งการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นของประชาชนในกลุ่มเป้าหมายเฉพาะอีก 11 กลุ่มคือ กลุ่มผู้พิพากษาและอัยการ กลุ่มทหาร ตำรวจและข้าราชการพลเรือนที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ กลุ่มนักธุรกิจและผู้ประกอบการค้าธุรกิจ กลุ่มผู้นำศาสนาทุกศาสนา กลุ่มเยาวชน กลุ่มเอ็นจีโอ กลุ่มผู้ต้องสงสัย กลุ่มผู้ได้รับการเยียวยาและกลุ่มสื่อมวลชน จากการศึกษา

พบว่า ทศนคติของประชาชนในพื้นที่มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการขยายเวลาการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในสัดส่วนที่แตกต่างกันไม่มาก ด้านความรู้ ประชาชนในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในตัวกฎหมายฉบับนี้ในระดับที่น้อยมาก เนื่องจากไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์จากทางภาครัฐอย่างเพียงพอ และไม่ได้เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายนี้โดยตรง กลุ่มที่มีความรู้ระดับมากจนถึงปานกลาง เป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งทหาร ตำรวจ กลุ่มผู้พิพากษาและอัยการข้าราชการและกลุ่มสื่อที่ทำงานลงพื้นที่ในประเด็นผลสัมฤทธิ์ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการควบคุมและป้องปรามการเกิดสถานการณ์ความไม่สงบ และประเมินว่า ประสิทธิภาพสำเร็จในการตรึงสถานการณ์ไม่ให้รุนแรงกว่าที่เป็นอยู่เห็นควรที่จะประกาศใช้ต่อไป ในประเด็นด้านผลกระทบ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าในด้านบวกทำให้เจ้าหน้าที่สามารถทำงานได้คล่องตัวขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็มีผลกระทบด้านลบอย่างกว้างขวางจากการปฏิบัติหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายฉบับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ เกิดข้อวิพากษ์เกี่ยวกับกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนและผลกระทบต่อการค้าเสรีชีวิต ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ แบ่งได้เป็น 2 แนวทาง คือ 1. หากจะขยายเวลาการประกาศใช้กฎหมาย ควรมีมาตรการและกลไกที่รัดกุมยิ่งขึ้นในการควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและเกิดผลกระทบด้านลบให้น้อยที่สุด และ 2. หากรัฐบาลจะยกเลิกการใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น รัฐบาลควรจะใช้กฎหมายพิเศษฉบับอื่นมาใช้ในพื้นที่แทน เช่น พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 แต่ควรมีการศึกษาอย่างละเอียดก่อนนำมาใช้

จากการได้วิเคราะห์ทฤษฎีการบริหารจัดการจึงได้นำแนวคิดของ Luther Gulick และ L. Urwick มานำเสนอเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉิน กรณีศึกษารมรุกรกิจพลังงานกับกรณีเหตุการณื นปช. ซึ่งแนวคิดนี้มีลักษณะคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกับแนวคิดของ Fayol (POCCC) เนื่องจาก Gulick ได้นำแนวคิดของ Fayol มาขยายเท่านั้นเอง ซึ่งหากพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วก็มีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกัน แต่ POSDCoRB จะมีขั้นตอนที่ละเอียดมากกว่า ทำให้เข้าใจภาพที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น